

Vokiečių kariuomenė prie pat Kerčės miesto

Aviacija bombarduoja bebėgančią laivais iš Krimo sovietų kariuomenę

VYRIAUSIOJI FTURERIO BŪS.
TINĖ XI. 14. Vyriausioji karinių pajėgų vadovybė praneša:

Krime mūsų kariuomenė yra prie pat Kerčės. Miestas ir uostas apšaudomi vokiečių artilerijos ugnies, kurią galima sėbėti.

Oro pajėgos bombomis išvedė iš mūšio lauko pakraščiu baterijas prie Sevostopolio, sunaikino svarbius uosto karinius įrengimus ir sužalojo du didesnius prekybinius laivus. Kiti oro puolimai buvo nukreipti į Kerčės bebėgančią kariuomenę.

Čia kovos lėktuvai nuskandino du transporto laivus, bendros 5.500 tonų talpos.

Taip pat ir kitose Rytų fronto dalyse pasiekti vietinio pobūdžio laimėjimai.

Jūroje aplink Angliją kovos lėktuvai, kurie atliko ginkluotą žvalgą, į pietus nuo Lowestofto sužalojo vieną didesnių prekybinių laivų ir su gerais rezultatais bombardavo Falmoutho uosto laivų stovyklą, taip pat aprūpinimo įmones.

Šiaurinėje Afrikoje vokiečių smingamieji kovos lėktuvai subombardavo britų tvirtinimų pozicijas prie Tobruko.

Paskiri prieš lėktuvai rytinėse Reicho srityse numėtė nedidelį skaičių sprogtamųjų bombų. Civiliniai gyventojai turi nuostolių sužeistaisiais ir užmuštais.

VOKIEČIŲ AVIACIJA SIEKIA IKI PAT KAUKAZO

BERLIN. XI. 14. Kaip DNB iš kompetentingų šuoksnių patyrė, vokiečių karo aviacijos kovos sritis dabar yra išsiplėtusi iki pat Kaukazo. Ji bombardavo ten Tamanską. Tai yra nedidelė, bet dėl savo padėties svarbi vietovė, pirmoji stotis, traukianti iš Kerčės į rytus. Kamanską yra priešais Kerčę to paties vardo įlankoje.

APSINUODIJO 21 ŽMOGUS

PARYŽIUS. Paskutinėmis dienomis įvairiose Paryžiaus dalyse dėl rūgedusių vamzdžių dujomis apsinuodijo 21 žmogus. Iki šiol 5 asmenys mirė.

PARYŽIUS. Specialus teismas Lyone nutėisė dėl priešvalstybinės veiklos 21 komunistą. Vienas kaltinamųjų nusmerkėtas mirti, kiti — kalėję sunkiųjų darbų arba paprastame kalėjime.

TOKIO. Pagal japonų ambasados Vašingtone gautą telegramą Kurusus į Vašingtoną atvyks šeštadienį per pietus. Jeigu bus galima, jis dar šeštadienį popiet aplankys Rooseveltą ir Hullį. Formalūs pasitarimai su Jungtinių Valstijų vyriausybe turi prasidėti tik ateinančią savaitę.

je, kurią pridengia du ilgi piršto pavidalo iškyšuliai, kurie giliai įsikūta į tik kelių kilometrų pločio Kerčės sąsiaurį. Be to, buvo bombarduota Anapa, tarp Kerčės ir Novorosijsko, ir Tuapsė, į pietryčius nuo Novorosijsko. Anapa yra vasarvietė ir uostas. Šito uosto vieta laivams stovėti yra 650 metrų ilgio ir 3,6 metrų gylio. Greta uosto yra aerodromas su pilotų mokykla ir mokykla parašiuotininkams.

Netoli yra šarvuotosios kariuomenės stovykla ir jūros lėktuvų dalių būveinė. Tuapsė su apie 30.000 gyventojų yra beveik du kartus didesnis už Anapą. Čia taip pat yra uostas ir paplūdimis. 1934 metais šito uosto judėjimas siekė 1,5 milijonų tonų laivų. Tuapsės pramonė daugiausia remiasi netoli esančiais naftos šaltiniais, su kuriais ją jungia 85 kilometrų ilgio naftatiekis.

Visų atsakingumą prieš istoriją neša tik vienas Rooseveltas

Vokiečių spauda apie neutralumo įstatymo pakeitimą

BERLIN. Reicho sostinės vakaro spauda komentuoja vakardienos Vašingtono atstovų rūmų balsavimo rezultatus, kad su nedidele tik 13 balsų dauguma buvo atšauktas uždraudimas Jungtinių Valstijų prekybos laivams plaukti į karo zonas. „Berliner Boersenzitung“ tuo reikalu rašo: „Kadangi kiti suvaržymai, kaip uždraudimas ginkluoti prekybos laivus, jau buvo atšaukti, tai dabar neutralumo įstatymas yra tokio pobūdžio, kad jo svarbiausias tikslas — laikyti Jungtines Valsties nuosalyje nuo svetimų karų — praktiškai yra panaikintas. Dar ketvirtadienį, rašo laikraštis, amerikiečių ir britų spauda buvo vieningos nuomonės, kad vyriausybės projekto perspektyvos esančios labai blogoje padėtyje, ir kad tik stebuklas gali išgelbėti padėtį. Šis stebuklas — pareiškia laikraštis —

buvo Rooseveltas ir jo žmonių sukurtas, panaudojant visas spaudimo priemones, kuriomis tik galėjo pasinaudoti laisvojoje amerikiečių demokracijoje pašalinti tautos valią. Mes — baigia laikraštis — tik konstatuojame, kad dabar Amerikos prekybos laivai su patrankomis ir Amerikos laivyno kareiviais, lydimi Amerikos karo laivų, plauks visur, kur vedamas karas. Už visas pasekmes visą atsakomybę prieš amerikiečių tautą ir prieš istoriją neša tik vienas Franklin Rooseveltas“.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“, visų pirma, nurodo, kad įstatymo priešininkai ir atstovai, kurie, neatsižvelgdami į Rooseveltą paraginimą telegramomis, posėdyje nedalyvavo, kartu su tais, kurie susilaikė nuo balsavimo, sudaro daugiau kaip pusę amerikiečių tautos atsto-

Nuskandintas anglų lėktuvnešis „Ark Royal“

STOCKHOLMAS. Anglų žinių agentūra iš Londono kompetentingų šuoksnių praneša, kad Viduržemio jūroje, į rytus nuo Gibraltar, buvo užpuoltas lėktuvnešis „Ark Royal“. Tas lėktuvnešis ketvirtadienį vėlai vakare buvo torpeduotas, ir pradžioje atrodė, kad jį būsia galima nuplukdyti į uostą. Tačiau laivas pradėjo leistis vandeni, ir padėtis tiek pablogė-

jo, kad „Ark Royal“ penktadienio rytą nuskendo. Tas lėktuvnešis iki savo nuskendimo plaukė kaip eskorta vieno stipraus konvojaus Viduržemio jūroje. Anglų žinių agentūra viename pranešime iškelia, kad „Ark Royal“ galėjo pasiimti daugiausia lėktuvų, negu bet kuris kitas anglų lėktuvnešis. Normaliai jis galėjo pasiimti 60—70 lėktuvų. Laivo įgula buvo sudaryta maždaug iš 1.600 vyrų. „Ark Royal“ buvo 22.000 tonų talpos ir galėjo plaukti 31 mazgo per valandą greičiu. Anglų pranešime toliau nurodyta, kad, neskaitant „Ark Royal“, dėl priešų veiklos žuvo dar anglų lėktuvnešiai „Courageous“ ir „Glorious“.

Amerika telkia jėgas Kamčatkoje

ŠANCHAJUS. Straipsnyje antrašte „Amerika stato bazes rytiniame Sibire“ laikraštis „Chung-hua Japao“ rašo, kad pranešimas, jog tiekimo Sovietų Sąjungai kelias perkeliamas iš Vladivotoko į Archangelską, siekia nukreipti Japonijos dėmesį nuo fakto, kad Jungtinės Valstybės telkia jėgas Kamčatkoje. Laikraštis pareiškia, kad Petropavlovskas esąs numatytas įvežamųjų uostu, nors šis uostas nesudaro jokių transporto palengvinimų. Šio uosto statyba yra, žinoma, ne Sovietų Sąjungai skirta, bet įrengti Jungtinių Valstijų bazei, kuri, žlugus Sovietų Sąjungai, neturės būti atiduota. Geografinė Petropavlovsko padėtis netoli Aleutų salų palengvina Japonijos apsupimą iš šiaurės.

VAŠINGTONAS. Suomijos pasiuntinys vakar atsilankė pas užsienių reikalų ministerio pavaduotoją Sumner Wellea ir su juo ilgėsnį laiką kalbėjosi.

Litvinovo lėktuvai buvo priverstas nusileisti prie Kaspijos jūros

AMSTERDAMAS. Londono radijo siųstuvų praneša, kad Londonas gauta žinių, jog lėktuvai su Litvinovu, Steinhardu, Moncktonu ir Reynoldsu yra saugioje vietoje.

AMSTERDAMAS. Kaip praneša Londono radijo siųstuvai, lėktuvai, kuriuos skrido Litvinovas, Moncktonas ir kt. buvo priverstas nusileisti Pahlevio uoste prie Kaspijos jūros, iš šiaurės vakarus nuo Teherano.

Rooseveltas dėkoja „už pasidarbavimą“

Kas balsavo už neutralumo įstatymo pakeitimą

VAŠINGTONAS. Associated Press žiniomis, prezidentas Rooseveltas balsavimo rezultatų parlamente laukė Baltuosiuose Rūmuose. Jo sekretorius pareiškė, jog Rooseveltas tuoj buvęs painformotas apie rezultatus ir paprašė perduoti parlamento vyriausybės partijos vadams Rayburnui ir Mc Cormackui savo asmenišką padėką „už jų pasidarbavimą“.

Associated Press žiniomis, vyriausybės šalininkai atstovų rūmuose, kai priešpild balsavimo rezultatai buvo dar visiškai neaiškūs, darė dideles pastangas mobilizuoti visus Rooseveltą užsienių politikos šalininkus. Neatvykę parlamento nariai paskutinę valandą buvo telegrafu iškviešti į Vašingtoną. Demokratų atstovas Woodrumas buvo net atgabentas iš ligoninės,

kad dalyvautų balsavime.

Už atšaukimą įstatymo, kuriuo Jungtinių Valstijų karo laivynui buvo draudžiama plaukti į karo zoną, balsavo, Associated Press žiniomis, 189 demokratai, 22 respublikonai ir 1 Amerikos darbo partijos atstovas. Prieš atšaukimą balsavo 137 respublikonai, 53 demokratai, 1 fermerių darbo partijos atstovas ir 3 progresyvieji. 11 parlamento atstovų nuo balsavimo susilaikė.

NEW YORKAS. Stambiomis antraštemis pavadintuose straipsniuose vakarinė New Yorko spauda visą savo dėmesį atkreipia į neutralumo įstatymo panaikinimą. Visi laikraščiai praneša balsavimo duomenis apie atšaukimą draudimo Jungtinių Valstijų laivams plaukti į karo zonas. Ligi šiol laikraščiai

savo komentarų dar nėra įdėję. Tik „New York Journal American“ savo pranešimo antraštėje pareiškia: „Buvo priimtas karo pasiūlymas“. VAŠINGTONAS. Agentūros INS žiniomis, respublikonas Tinkhamas pareiškė, kad Baltieji Rūmai padarė didelį spaudimą atskiriems parlamento atstovams, vykstant parlamente lemiamam balsavimui. Jiems buvusios pažadėtos teisėjų, pašto direktorių ir kitos vietos. Esą galima, kad dėl tokio spaudimo daug atstovų buvę priversti balsuoti „prieš savo pačių įsitikinimą“.

Visa Prancūzija liūdi dėl Huntzigerio žuvimo

PARYŽIUS. Vis dar būdama persisunkusi tragiškos generolo Huntzigerio mirties įspūdžio, Paryžiaus spauda iškelia darbingą generolo gyvenimą ir jo nuopelnus Prancūzijai. Pirmoje vietoje laikraščiai dėda Fiurerio ir Reicho užsienių reikalų ministerio, taip pat vyriausiojo kariuomenės vado Prancūzijoje užuojautos telegramas.

Laikraštis „Aujourd'hui“ rašo, kad Prancūzija su generolu Huntzigeriu neteko vieno geriausių prancūzų kareivių. Naujoji Prancūzija netenką gero diplomato ir derybų vadovo, o prancūzų vyriausybė su savo karo ministriu netenką gero administratoriaus ir stratego. Laikraštis „Matin“ iškelia, kad generolas Huntzigeris visada atlikdavo savo pareigas, taip pat ir Compiegne per karo paliaubų derybas jis atliko savo kietą pareigą. Jis taip pat naujame kabinete atliko savo pareigą iki paskutinės minutės, kada jis žuvo.

Šeštadienį Notre Dame katedro-

je Paryžiuje, kaip laikraščiai praneša, įvyks gedulingos pamaldos už generolą Huntzigerį.

PARYŽIUS. Laikraštis „Petit Parisien“ skelbia pranešimą mačusiuju lėktuvu, su kuriuo generolas Huntzigeris užsiūšė. Pagal tą pranešimą lėktuvai nukrito apylinkėje, kurioje per kilometrą negyvena joks žmogus. Vienoje jaunimo stovykloje lėktuvų matė priešpild, prieš 13 val. jis skrido vėl atgal. Mačusieji praneša, jog atrodė, kad lėktuvas nustojo orientuotis. Jis bejėgiškai skrido 300 m. aukštyje per viršukalnes, staiga šovė kaip strėlė į medžius, o ugnis parodė, kad lėktuvas sprogo. Jaunimo stovyklos gyventojai skubėjo į nelaimės vietą. Atvykę maždaug po pusvalandžio, jie mėgino du kūnus ištraukti iš liepsnos. Kiti jau buvo suanglėję. Generolo Huntzigerio lavoną galima buvo atpažinti iš jo pėntinų ir laikrodžio. Laikrodis buvo sustojęs 13,03 val.

Ar būsias paskelbtas karas?

Amerikiečių nuomonės apie atstovų rūmų balsavimus

NEW YORKAS. Atstovų rūmų pasisakymas dėl neutralumo įstatymo Jungtinių Valstijų politiniuose šuoksniuose sukėlė skirtingą reakciją. Vyriausybei artimi ir intervencionistiškai nusiteikę atstovai ir senatoriai reiškia savo pastenkinimą, kad ligšioliniai neutralumo įstatymo nuostatai buvo atšaukti, nors ir apgalvesta, kad balsavimo rezultatai buvo menki. Wendel Willkie, kuris paskutiniu laiku palaikė Roosevelto karo politiką, džiaugėsi dėl pakeitimo priėmimo, tačiau rėbrėžė, kad menki balsavimo rezultatai yra apgailestina, nes, Willkie nuomone, jie gali sudaryti neteisingą įspūdį. Intervencionistų

komiteto direktorius Bellis pareiškė, kad kongreso pasisakymas reiškias karą ir kad, greičiausiai, karas būsias paskelbtas. Priešingai, komiteto „Keep America out of War“ pirmininkas Finerty parbrėžė, kad menka balsų dauguma turėtų būti prezidentui įspėjimas neprovokuoti toliau karo su Vokietija ar Japonija. Tauta, kuri savo viduje yra tokia nevieninga, kaip jis pareiškė, negali vesti karo, o turi išsaugoti taiką. „American First Committee“ New Yorko skyrčiaus pirmininkas pareiškė, kad balsavimas neapkeites iš esmės padėtis ir kad komitetas ir toliau kovos prieš karą, kuris praktikoje jau yra pradėtas. Se-

natorių demokratas Clarkas nurodė, kad pasiekti tokius balsavimo rezultatus būtų galima tik tada, kai Baltieji rūmai į atstovų rūmus pasiuntė eilę slaptyjų patarėjų. Vienas atstovų rūmų narys, kaip Clarkas pranešė, ketvirtadienio 1 val. nakties buvo pakviestas tartis į Baltuosius rūmus. Kitas atstovų rūmų narys prieš pat balsavimą gavo Rooseveltą asmeninį laišką. Menka balsavimo dauguma, kaip senatorius konstatavo, tikriausiai, turės mažą įtakos kovos trimatims, kuriuos pagsarsins Knoxas, Stimsonas ir kiti, kurie balsavimą aiškins kaip mandatą karui.

Priešakinėse pozicijose prie Maskvos

(Karo korespondento Guenther Heysingo)

Jau ne šimtas kilometrų nebeskia vokiečių kariuomenės avan-gardų nuo Maskvos centro. Jau ir ant kuopos vadų žemėlapių bol-ševikų tvirtovė žymima, kaip didelis juodas lašas dešiniame Rytų krašte. Šimtas kilometrų! Tai ši-tame begalinių plotų krašte pa-prastai yra tik katės šuolis.

Tačiau šitas šimtas kilometrų, tas paskutinis tarpas prieš Kremlių, savaime suprantama, turi būti vo-kiečių karo pajėgų sąžiningai „su-dorotas“. Nes priešas prieš savo sostinę iki paskutiniųjų išnaudojo apsigynimo kovai visas užtvargas ir visus gamtos kliuvinius. Gal ne-bus perdėta, jei

visas plotas prieš Maskvos tvir-tovę bus apibūdintas kaip vie-nas didelis minų laukas,

kur, visų pirma, visuose keliuose ir plotuose, esančiuose iš abiejų tų kelių pusių ir visose perėjose pri-kimšta minų.

Svarbiausias priešs bendras da-bar, rudenį, yra oras ir žemės pa-viršius, kuris, esant šaltam kaip le-das orui ir pelkėtam podirviui, yra bedugniskai klampus ir be galo sunkiai išvažiuojamas. Žemė yra prisigėrusi lietaus vandens, kaip kempinė. Todėl vokiečių kariuo-menė tegali žygiuoti esamais ne-gausiais keliais. Ši aplinkybė, aiš-ku, bolševikams yra gerai žinoma, ir jie išilgai kelių sutelkė savo svar-biausią apsigynimą.

Puolantieji vokiečiai turi atlik-ti varginantį smulkų darbą pr-imi bei naikinti vieną bazę po kitos.

Vis dėlto, didžioji Maskvos pozicijų linija, kuri supo priešakinį karo lauko aplink sovietų sostinę kraštą, jau buvo pralaužta ir įveikta. Tai buvo apie 300 kilometrų ilgio nuo Kalugos iki Kalinino besitęsianti sustiprinimų linija, kuri ypačingai buvo užtvėrusi iš vakarų į Maskvą einančius per Minską, Smolenską ir Viazmą didžiuosius kelius, pa-naudojant pagal paskutinius karo prityrimus įrengtų karo lauko po-zicijų sistemą.

Nepermatomame banguotame žemės paviršiuje kurio nuotakiose vie-tose teka į šiaurę, Maskvos link, dumblini upeliai, visur, kur tik ga-li prisitvirtinti tankas, yra įrengti minų laukai. Už jų seka ilgos liepsnosvaidžių eilės. Jie yra įkasti į žemę ir puolantųjų nepaste-bimi. Juos sudaro dideli pilneniniai puodai, kurių tik viršutinė dalis yra išsikūsiusi viršum žemės. Iki šiol šie karo įrankiai buvo naudojami tik kaip pionierių puolamasis gink-las.

Iš jų į puolantuosius turėjo būti svaidomos kelių metrų ilgio liepsnos.

Liepsnosvaidžiai padegami iš pa-slėptų sustiprinimų. Toliau seka moderniai įrengta kiliųjų tankams linija, kurią mūsų kareiviai prami-nė „sparagų lysėmis“. Tai yra ilgos vienas už kito einančių vin-giuotų (žemės volų) eilės, kur turėtų užkliūti tankai. Už šitų „sparagų lysių“ seka gilus priestan-kinis griovis, o už jo tam tikra kup-rota linija, kuri yra žinoma jau iš vakarų volo. Tačiau čia ji yra sudaryta iš sukryžuoatų ir sulie-dintų geležinkelių bėgių. Tarp tų visų kliūčių, savaime suprantama, esama vėl minų. Šitą visą pozici-jų sistemą saugo artilerija ir zen-itiniai pabūklai. Ji gali būti apšau-doma iš gausių kiek aukštesnių ir iš dalies betonuoatų sustiprinimų, pasinaudojant šarvams pramušti ginklais, kulkosvaidžiais ir šautu-vais. Net sovietams po jų blogų patyrimų su vokiečių kareiviais at-rodė, kad šitą sustiprinimų liniją pralaužti negalima, ir jie jautėsi vėl visai saugūs. Privažiavimo keliuo-se vėl sunkino važiavimą minos, gilios sprogstamosios duobės ir su-deginti ir išdraskyti tiltai, taip pat patvinusios dumblinės upės. Kai ir šitose su visomis gudrybėmis įrengtose pozicijose vis dėlto pasirodė spraga,

per kurią vokiečių kariuomenė pa-vyko prisisprausti, tai tuomet bol-ševikai norėjo išbrovėlius išstum-ti tankų puolimais.

Ir apie tai buvo pagalvota ir tuo tikslu už tos sustiprinos linijos bu-vo sutelkta daug karinių vežimų, kurie buvo laikomi puikiai užmas-kuotuose požeminiuose tankų gara-žuose arba miškų tankmėse. Šitie tankų garažai buvo įrengti taip, kad tankai iš jų galėjo tiesiai da-lyvauti mūšyje. Jie turėjo, jei bū-tų reikėję, staiga pasirodyti, palei-ti kelis šūvius ir vėl pasislėpti. Tai gi, tos sustiprinimų linijos siste-moje jie turėjo sudaryti savo rū-šies judamus sustiprinimus.

Nors vokiečių kariuomenė dėl neišvažiuojamų kelių Maskvos po-zicijų negalėjo apeiti ir puolė jas jų stipriausioje vietoje, o taip pat prie didžiojo Smolensko Maskvos kelio, kur tos pozicijos buvo iki 15 kilometrų gylis ir kur'as čia su-darė kelios aukščiaiu aprašytos sustiprinimų linijos, einančios vie-na po kitos, vis dėlto, vokiečių ka-reiviams pavyko jas per keletą dienų praplėsti ir pralaužti. Kova iš dalies vyko senajame 1812 metų rugpjūčio mėn. karo lauke, kur ir tuomet paskutinį kartą prieš Mask-vą buvo mėginama sustabdyti Napoleono žygį. Vokiečių junginiai šitame karo lauke laimėjo sau nemirštamą garbę.

Berlyno politiniai sluoksniai apie neutralumo įstatymo pakeitimą

BERLIN. Atstovų rūmų balsa-vimas dėl neutralumo įstatymo pakeitimo čionykščiuose politi-niuose sluoksniuose interpretuo-jamas tik ta prasme, kad, prieš-nagai aiškiems norams mulkinti amerikiečių tautą neteisingsiais faktais, vargais negalais pavyko nepilna puse atstovų rūmų narių palenkti balsuoti už įstatymą, ku-rio rezultatai ir vaisiai yra aiš-kūs prezidentui Rooseveltui, už-sienių reikalų ministeriui Hulliui, o taip pat Churchillui, bet ne daugumai amerikiečių.

Kadangi atstovų rūmuose pri-skaitoma 435 atstovai, kaip čia pabrėžiama, 212 ar 214 balsų dau-guma nesudaro nė pusės. Čia lai-komas įdomiu jau pats šis faktas, bet juo labiau toji aplinkybė, kad juk atstovų rūmai buvo perrinkti pasiremiant tautos valia, kuri bu-vo pritarusi neutralumo įstaty-mui.

Kokios artimesnės aplinkybės

privedė prie to, kad daug atstovų nedalyvavo balsavime, Berlyne nesvarstoma, tik pažymima kaip groteskiška, kad Wendel Willkie balsavimo santykio ne-laiko tikros Amerikos tautos nuotalkos įrody-mu, nors tai neabejotinai rodo, kad Jungtinių Valstijų tauta, nepaisydama stipriausio spaudi-mo, jokiu būdu neina tuo keliu, kuri turį nustatyti balsavimas.

Čia taip pat laikoma pažymėti-na, kaip ir kokiais argumentais Rooseveltas ir Hullis mėgino prieš pat balsavimą paveikti daugelį atstovų, tvirtindami, kad tenką būti pasiruošusiems vienos inva-zijos pavojui, juk tik blogiausiu atveju laivai bus pavesti gaben-i-mui. Čia manoma, kad visai aiš-kiai Amerikos tautos atstovams padaryta įtaka ta prasme, kad vis dar tebėra galimumas neutralu-mo įstatymui, nepaisant jo esmi-nių nuostatų pakeitimo, duoti progos veikti. Berlyne šitokiuose

Visa Europa siekia padidinti žemės ūkio produkciją

NDZ. XI. 14. Ryšium su Fiure-rio nurodymu į Europą, kuri kaip trečiasis frontas stovi už vokiečių karo pajėgų ir už tėvynės, Reicho maitinimo organizacijos organas „NS — Landpost“ rašo, kad visuo-se Europos kraštuose gausios pajė-gos dirba, siekdamas padidinti žemės ūkio produkciją. Iki šiol pa-siekti rezultatai leis jau ateinan-čiais metais patenkinti pareikala-vimą daugelio kraštų, kurie iki šiol produktų išveždavo, iš savo ištek-lių. Tuomet Vokietijai neberekės, panašiai kaip 1940—41 ir 1941—42 metais, šioms kraštams tiekti maisto produktų Vokietijos suteikta įvairiuose Europos srityse pagalba, tiekiant labai žymius maisto pro-duktų kiekius, bus pilnai įvertin-tas tik po karo, kada apie tai gali-ma bus kalbėti atvirai, tiksliai nu-rodant skaičius. Tačiau jau ir

šiandien galima pabrėžti tą pažy-mėtiną faktą, kad Vokietija, kuri taikos metu paprastai išveždavo tam tikrą kiekį duoninių javų, karo metu virto tų javų eksportininkė. Toliau minėtas laikraštis ypačingai pabrėžia su vokiečių parama pas-kuotiniais metais Prancūzijoje pa-di-dintą žemės ūkio produkciją, gau-nant javų apie vieną milijoną to-nų daugiau. Apskalčiuojama, kad iš nepaprastai derlingos prancū-žų žemės gali išsimaityti 77 milijo-nai žmonių, jei prancūžų žemės ūkis bus vedamas taip intensyviai, kaip vokiškas. Kadangi Prancūzi-joje esama tik 42 milijonų gyven-tojų, tai jos teritorijoje galėtų išsi-maitinti dar 35 milijonai žmonių. Čia glūdi Prancūzijos 1940-ųjų ir bū-simąją Europos tautų bendruome-nė.

Italų kariuomenės vadovybės pranešimas

ROMA. XI. 14. Kariuomenės va-dovybės pranešimas yra šitoks: Šiaurinėje Afrikoje — mūsų prie-šakinį dalinių veikla Tobruko fronte. Neseniai įvykusiose vietinio pobūdžio kovose, be priešui padary-tų nuostolių, paimta daug ginklų. Rytinėje Afrikoje kal kuriuose Gondaro ruožuose vyksta atkaklios kovos.

Vokiečių oro pajėgos bombard-avo Tobruko taikinius. Sollumo

fronte buvo numušti du priešs lėk-tuval. Kiti du degdami nukrito. Į vieną iš jų pataikė Bengazijos priešlėktuvinė apsauga per vieną puolimą, per kurį padaryta šiokių tokių nuostolių mohametonų gyven-tojų tarpe. Kitas buvo mūsų žvalgy-binio lėktuvo numuštas kovoje virš Giarabubos. Penktasis britų lėk-tuvas, kurį mūsų gynyba Marmari-cos pakraščiuose priverė nusileisti, su iš trijų karininkų ir trijų puska-rininkų susidedančia igula nesuža-lotas pateko į mūsų rankas.

STOCKHOLMAS. Kaip angļu telegramų agentūra praneša iš Londono, buvo oficialiai paskelb-ta, kad nuskendo laivas „Ark Royal“. Anglų žiniomis, į tą laivą buvo paleista torpeda. Laivas pa-skendo traukiamas buksiru.

KA PAREIŠKĖ SOVIETŲ PULKININKAS

BERLIN. XI. 14. „Karo pradžia tarp Vokiečių ir Sovietų Sąjun-gos manęs visiškai nenustebino“, — pareiškė lapkričio 11 d. pal-m-tas prie Leningrado į nelaisvę vie-nas sovietų pulkininkas. Jau 1941 metų vasario mėnesį Leningrado karo akademijoje buvo kalbama apie prasidėjantį karą. Pasirošii-mai karui siekė tiek toli, kad raš-tiškai pranešimais buvo įvykdy-ta bolševikų kariuomenės mobili-zacija. Gegužės mėnesį kariuome-nės daliniai buvo papildyti įtrau-kiant į juos specialistus.

minėtuose sluoksniuose, kad Roo-seveltas tolesni Jungtinių Valsty-bių laikymąsi karo klausimu iš-spręst diktatorišku būdu.

kryptimi. Kodėl jie dar nebėga? Taip neap-sakomai laukiame, kad greičiau ateitų vokiečių kariuomenė ir mes galėtume išeiti iš tų balų. Juk jei muins dar keletą dienų čia teks tupėti — tikrai badu pastipsime. Tik birželio 22 d., palyginti, sočiai paskutinę vakarienę valgėme Kauno kalėjime, o dabar jau birželio 27-jį die-na. Juozas labai susirūpino, kad badu nenumir-tume. Aš labai greit pajutau balų uodų įtaką, nes dar prieš D. karą, gyvendamas Užkaukazė-ję, Muganės stepėje, dvejus metus buvau dru-gio kankinamas. Dabar tas nelemtas drugys vėl tuojau atsiliepė: kilo karštis ir pradėjo krėsti. Valgyti nieko nesinori: tik gerti ir gerti. Mūsų baltgudis čia pat, tarp krūmų, durpyne-iskasė šuliniuką. Dumblui nusistojus, vanduo buvo gana švarus ir šaltas. Dabar galėjome gerti, kiek tik norėjome: niekas mums nedraudė.

Mūsų pasirinktoji vieta man neatrodė pakan-kamai saugi ir nakties metu poilsiui tinkama. Po pusiaudienio, kada saulė nebe taip labai kep-no, išėjau ieškoti patogesnės vietos. Ėjau per balas ir krūmais apaugusias gražias pievas — toliau į pietus. Už poros kilometrų paliai ilga tiesių krūmais apaugusių griovių pievoms nusau-sinti, radau labai gražų jauną beržyną. Vieta man labai patiko: buvo pakankamai sausa ir žy-dėjo baltos konvalijos, rusvi valerijonai, gelto-nos purienos ir kitokios gėlės. Nieko nelauk-damas, atsivedžiau į šią vietą ir mano draugas. Jie taip pat patvirtino, kad čia mums bus daug geriau, negu tenai, nes čia yra pakankamai saulės ir pavėsio.

(B. d.)

Pulkininkas J. Petruitis

Kaip jie mus sušaudė

66

Pulkininkas Antanas Š., rodos pirmojo šaudymo metu apsimetė negyvas. Jį enkave-distai gerokai apspardė, apdaužė, bet spatuku galvos neskėlė. Kai mus nuvedė toliau, jis pa-bėgo.

Birželio 27 diena. Saulė jau pačiuose pie-tuose. Enkavedistų šaudymas miške ir šunų lo-jimas nesiliauja. Matyti, jiems labai įdomi ši medžioklė. Mes su pulkininku Juozu sėdime tarp trijų eglių, nuo veido ir nuo kojų nuolat braukydami uodius, kurie pasiutusiai skaudžiai kanda, nuolat dairydami su didžiausia baime, kad nepamatytume enkavedistų rudo ar pilko šuns, ir kalbamės, ką toliau darysime. Mūsų baltgudis vis meldžiasi. Labai gerai, kad jis meldžiasi, nes mes jau ir melstis nebesugeba-me. Gegutės, skraidydamos nuo vieno berželio ant kito, kukuoja ir kvatoja, volungės savo švelniais skambiais altais improvizuoja įvairiausias melodijas, tūkstančiai kitokių sparnuočių visokiais tonais tik čiulba, kaip kas išmano. Visi čia jie turi labai daug darbo ir savotiškų rūpes-čių — juk reikia ir maisto surasti, vaikus pa-penėti, saugoti juos nuo plėšikų, na — ir links-mintis šiuo gražiausiu vasaros metu.

— Jokiū būdu negaliu suprasti, mano gal-voje netelpa, Juozai, kaip gali tie medžiai ir žolė žaliuoti, kaip dar drįsta tie paukščiai čiul-bėti, jeigu čia netoli yra enkavedistai? Juk kur enkavedistas praėjo, ten tuojau turi žolė nu-vysti, medžių lapai nudžiūti, pabirti eglių ir pu-šų spygliai... viskas turėtų išnykti ir sugriūti. Pagaliau, kokią teisę turi ir saulė šviesti: juk jei enkavedistai tik pasiektų, tai tikrai pasi-stengtų kuo greičiausiai ją išdraskyti. Kaip ma-nai, ko labiausiai enkavedistai nekenčia?

— Aš manau, kad kiekvieno žmogaus, kurs bent kiek panašus į žmogų. Juk tiems sadistams žmones kankinti ir žudyti mėgstamiausias dar-bas.

— Man rodosi, Juozai, kad jie labiausiai ne-kenčia saulės, nes jie daugiausia tik naktimis viską daro. Juk tai paties pragaro, neapykan-tos ir visų nelabųjų pagimdyti vaikai. Esu tik-ras, kad nėra pasaulyje kito tokio pasiutusio žvėries, kaip enkavedistas. Žmonės gąsdinasi velniais ir piktosiomis dvasiomis — geriau en-kavedistais jie gąsdintųsi, nes jau piktesnės dva-sios kaip enkavedistas ir pačiame pragare ne-rasi. Nuvesk enkavedistų būrį į pragarą — tuo-jau viso pragaro velniai išsilakstys į visas pu-ses, bijodami patekti į jų nagus. Jie, tur būt, ir ten rastų kur išlieti savo baisiąją neapykantą.

Visą laiką girdime bombardavimą. Gana toli, — dar už Červenės, vakaruose. Pačioje Červenėje vis dar ramu ir ramu. Bobruisko plente girdisi nuolatinis bolševikų šarvuočių bil-desys, iš kurio mes sprendžiame, kad ne Bob-ruisko, bet Červenės kryptimi jie važiuoja. O taip labai norėtusi, kad jie važiuotų priešinga

Literatūros Barai

„Wille zur literarischen Macht“

Vokiečių filosofų posakį „Wille zur Macht“ lengva parafrazuoti. Juk ne vienas noras, ne vienas troškimas, ne viena valia viešpatuoja pasaulyje. Tokio viešpatavimo valia arba didelis viešpatavimo noras pasireiškia ir literatūros pasaulyje. Todėl natūralu, jei tą norą apkrikštyjame „Wille zur literarischen Macht“. Tačiau ne vien apie tai galime kalbėti.

Prieš bei kurį norą žmoniškai viešpatuoti bet kurioje srityje niekas negali nieko prieš turėti. Tai yra ne tik slaptas kiekvieno asmenybės noras, troškimas, valia, bet ir šis tas daugiau. Tą kažką „daugiau“ paprastai vadiname talentu. Čia dar galėtume taip pat šio „daugiau“ pridėti. Tai būtų darbo, kad drauge su talentu galima būtų pradėti viešpatuoti.

Betgi ne paslaptis, kad pasitaiko norai, be pamintų atributų viešpatuoti. Tokius būtinus viešpatavimo atributus, t. y., talentą ir darbą dažnai mėgina nustelbti arogancija. Tačiau tai nėra tikras viešpatavimo kelias. Anksčiau ar vėliau visados tas kelias paaiškės. Aišku, čia arogancijos negalima suplauti su darbo kategorija.

Jei kai kurių filosofų buvo išvedžojama teisė viešpatuoti, (Max Stirneris, Schopenhaueris, Nitsche), tai ta teisė buvo pagrįsta ne vien jėga „pasimti“, bei dar talentu galėti „pasimti“. Juk nieko nereiškia, bet kuris noras „pasimti“, bet dar labai daug reiškia šita norą pripažinti. Čia ne apie ką kitą kalbama, o apie tą talentą, kuris pavartoas „noro“ epitetu.

Tačiau kiek daug pasitaiko noro, kad ir toje literatūroje, o taip pat tur būt, ir tapyboje, ir vaidyboje, paprasčiausiai norą pradėti viešpatuoti. Čia kartais pasitaiko, net melodramatinų scenų. Labai dažnai, ypač literatūroje, jauniems atradimo, kad literatūros praktikai, nėra pakankamai nuolaidūs jauniems talentams. Labai dažnai prikišama, kad jaunųjų kūrinių nepasirodė, labiau literatūriškai parinktose skiltyse. Tačiau čia kalti ne vien literatūros praktikai, bet taip pat ir jauni talentai.

Jauniems talentams reikia padėti, betgi reikia žiūrėti, kad jaunasis talentas ir patiesintu literatūrine ateiti. Aplamai apie jaunuosius yra kalbama, kaip apie maištininkus. Labai dažnai atsitiktavo, tai iš literatūros istorijos puikiai žinoma, kad jaunieji „sukildavo“ prieš senuosius. Tokiais nuotykiais buvo leidžiamas savo leidiniai, dedami savo raštai ir visa tai pagrindžiama

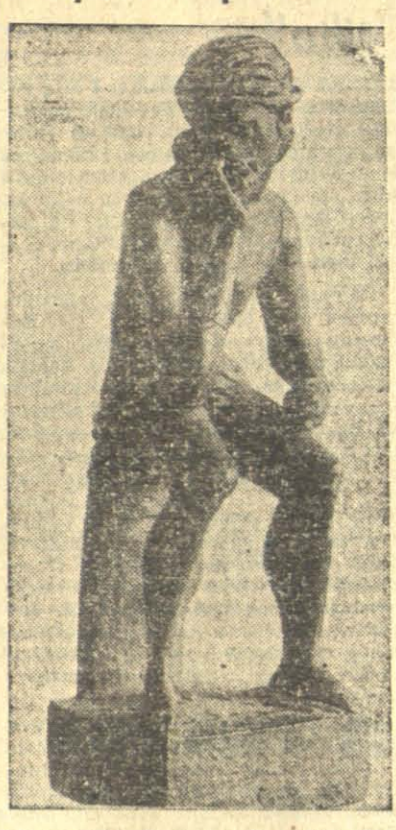
tam tikra literatūros ideologija, arba literatūros krypties išvada, kad vienas ar kitas jaunas talentas turi teisę eiti „Wille zur literarischen Macht“ keliu. Tenka pasakyti, kad toks jaunas, dažniausia tokios literatūrinės, pajėgos ir pasiekia. Tai atsitinka, be abejo, ne iš karto, bet truputį vėliau.

Betgi blogiausi yra tie atvejai, kai bet kuris jaunas nėra sau kritiškas kalbamais atžvilgiais, o mano, kad jo kūrinių turi teisę pasirodyti greta su talentingos, manėringos plunksnos kūrinių. Čia, iš tikro, yra labai bloga, nes greičiausia turime reikalą su kuria nors sunkia, pasakytume „poetinės ligos“ forma. Juk, kad visi jauni būdamy rašė eilėraščių, tai beveik tikras faktas. Tačiau, kiti pamatė savo klaidas ir pasuko kita kryptimi. Bet tie, kurie kažką savyje jautė, kurie manė laimėti, tie pasiliko. Ir dažnai žinome, kad neveltai.

Todėl kiekvienam trokštančiam viešpatuoti literatūroje (arba lygiai, greičiau su kitais viešpatuoti) reikia mažiausia įrodyti, kad turima teisių tai daryti. Kiekvienas kūriny turi turėti literatūrinio „exstenz minimumo“. Tada tik kūriny yra tarytum lazda kelti „Wille zur literarischen Macht“ vieškeliu. Visados kūrinyje, turi išryškėti asmenybė, tai turi pasireikšti tiesiog gaivališkai. Kūriny turi parodyti, kaip jo autorius žiūrį į saulę, žvaigždes, vandenis, moteris, merginas, socialinius reiškinis, bet taip, kaip dar nė vieno nebuvo pažūrėta. O jei viso to nėra, tai gal verčiau pasiekti, kuri nors žymų autorių, negu rašyti apie tą patį, kas perdėm kitų parašyta.

Baigiant tenka pabrėžti, kad literatūrinės arogancijos pasitaiko ir tarp „viešpataujančių“. Bet tokie nuotykiškai labai reti, gal būt, vieninteliai. Jie geriau tinka pavadinanti kitu vardu, o ne arogancija. Tai jau savo rūšies nusizengimai. Bet apie tai neverta kalbėti. Pagaliau norime, kad tai, kas čia parašyta, nebūtų suprasta klaidingai. Kiekviena asmenybė turi teisę viešpatuoti toje srityje į kurią ja traukia. Tačiau tą norą viešpatuoti reikia pagrįsti pirmiausia talentu. Literatūroje jaunieji talentai greičiausia tai gali padaryti. Jaunas talentas, visados maloniau bus suviktas (gal senas ne taip), bet visa tai reikia išreikšti ryškiai kūrybiškai, tiesiog gaivališkai, kad nebūtų jokių abejonių.

Rūpintojėlis—tautos pergyvenimų atspindys

Rūpintojėlis. Liet. liaudies skulptūra (buv. išstatyta N. Jorko pasaulinėje parodoje).

Pravelgė mūsų liaudies religinio meno pavyzdžius, pastebėjome, kad jų daugumas vaizduoja tragiškus momentus: Kristaus kankinimo scenas, Dievo Motinos skausmus arba įvairius kankinimus - šventuosius. Iš šių pavyzdžių ypačiai išdėmus bei charakteringas Rūpintojėlio sužetų: skulptūra vaizduoja Kristų didžiai nuliūdusį, kenčiantį, susimąstiusį. Čia Kristus nuliūdes ir susimąstęs ne dėl kankinimų, bet patį kenčiantį ir atlaidi asmenybė. Jis čia ne teisėjas, bet tik apmašas savo bei žmonių darbus.

Rūpintojėlio vaizdavimas paprastas ir nesudėtingas. Sėdi Kristus ant kokio nors paaukštinimo, dešine ranka parėmęs pasvirusią į tą pačią pusę galvą su erškėčiu vainiku, kairę ranką padėjęs ant kairiojo kelio. Apsivilkęs būna arba ilga raudona, rečiau kitų spalvų tunika arba nuometu perrištomis strėnomis (plg. giesmės žodžius: „pridengė nuometu Jo kūną šventą“).

Lietuvių liaudies menininkas Rūpintojėlį traktavo kartais labai subtiliai, kartais pabrėžė ryškų ekspresijos momentą, bet ši ekspresyvi forma nebuvo maniera, o nuosirdus ir suprantamas liaudies kūrinybio entuziazmo pažymys. Reikėjo pabrėžti didelį Rūpintojėlio skausmą — jį išreiškė simboliais:

praviromis lūpomis, liesu veidu, liesomis, ilgomis rankomis, srovančiomis kruvinomis ašaromis. Motyvo atsiradimo legendų yra keletas variantų.

1. Po tvano Kristus labai nuliūdo, nes jam ypač pasidarė gaila tų mažų vaikelį-kūdikį, kurie nekalti žuvo dėl tėvų nedorybių. Atsisėdo nusimėnes Kristus ant akmens ir susimąstė. Nutarė daugiau niekada nebebausti žmonių tvanu.

Tai labiausiai išplitęs variantas. 2. Išalkęs Kristus atsisėdo ant akmens prie kelio ir prašė praeinančių žmonių bent duonos kasmeliu jį sušėlpti ir pavalgdyti. Bet niekas iš praeivių jo nepasigalėjo. Nuliūdo Kristus ir susimąstė dėl žmonių gimines nedėkingumo. Karčios liūdėso ašaros nusirito per Kristaus skruostus.

3. Kartą Kristus, ilgai vaikščiojęs, labai nuvargė ir atsisėdo ant suolo prie žydo namų pailsėti. Pasirėmęs dešine ranka galvą išgalvojo. Pamatęs jį žydas sėdintis ant jo suolo ir nuvijęs pūsdamas. Kristus supyko ir tarė: „Tie žydai — ne žmonės. Jie nesigali žmonių. Tai vaikščiojst po visą pasaulį ir niekur negausit sau vietos“. Iš čia atsirado „amžinas žydas“ (girdėta Biržų aps., Pabiržės vls.).

Galimas daiktas, Rūpintojėlio sužeto atsiradimo aiškino legendų Lietuvoje yra daugiau, bet jau ir šie variantai aiškiai parodo, kad Kristus Rūpintojėlio sužete nėra baudžias (išskyrus trečią variantą), bet galtingas, kenčias ir nelaimingas; visai toks pats užguitas, koks buvo užguitas lietuvis kalmietis XIX amž.

Rūpintojėly lietuvis liaudies menininkas visa tai išreiškė, ką pats pergyveno, ką pats jautė. Juk abiejuose pasireiškė tas pats liūdės, tas pats susimąstymo charakteris. Lietuvis liūdėjo dėl socialinės skriaudos (baudžiajos esimas), dėl lietuviško žodžio naikinimo, Rūpintojėlis — dėl žmonių nedėkingumo.

Žinoma, laikyti Rūpintojėlio sužetą charakteringu bei grynai savitu lietuvių liaudies religinio meno motyvu negalima, nes jis žinomas įvairių tautų mene jau seniai, pradedant vėlybuoju viduramžiu. Skirtumas yra sužeto atsiradimo aiškinybe bei formos traktavime.

Jeigu oficialioji krikščionių ikonografija Rūpintojėlio sužeto atsiradimą jungia su Kristaus nukryžavimo bei Kristaus į karstą dėjimo momentais ir jį visada beveik vaizduoja su 5 žaizdomis (kojose, rankose ir šone) kūne, tai lietuvių liaudis sukūrė visai kitokių Rūpintojėlio atsiradimo aiškinybų ir Kristų visada vaizduoja be žaizdų. Lietuvis paėmė tik patį sužetą, kurį savitai suprato ir savitai apspręsta ideja išreiškė. Lietuvių

Rūpintojėlis daugiau buvo kenčiantis, visų paniekintas ir užguitas žmogus, negu pats Dievas, prieš kurį žmogus tik „menka dulkelė“, „menkas vabalėlis“. Kad ir labai religingam lietuviui Rūpintojėlis atrodė lygus su juo pačiu. Jo vargas ir skausmas buvo panašus ir lietuvių vargą bei skausmą. Atsiminkime tik tai, kad lietuvis retai kreipėsi į Dievą, kaip į „Poną Dievą“, bet jį kreipėsi tiesiogiai be jokių priedelių. Rūpintojėlio sužetas šį Dievo žmogaus supratimą lietuvių liaudyje dar labiau suprastino ir išryškino. Visai teisingai P. Galaunė (Lietuvių liaudies menas, 1930 m.) pareiškė, kad „Rūpintojėlį galima laikyti simbolinčiu kontempliacinė tautos susikauptųjų nuotaiką“. Lietuvių tauta Rūpintojėly gali ieškoti pati savęs, savo pačios atskirų istorijos momentų pavaizdavimo.

KL. ČERBULĖNAS

Rūpintojėlis. Lietuvių liaudies medžio skulptūra.

Pirmadienį Beethoveno koncertas

Lapkričio 17 d., pirmadienį, 19 val. 15 min., Kauno Miesto Teatre Vokiečių Kariuomenė ruošia Beethoveno kūrinių koncertą Karo Žiemos Pagalbos naudai. Programoj Korjolino uvertiūra, fortepiono ir orkestro koncertas e moį ir simfonija f dur. Išpildo Kauno Miesto Operos orkestras. Dirigentas ltn. Dr. Richard Gress, solistas obscruetze Josef M. Blöme.

PREMJEROS RECENZIJA — PIRMADIENĮ

Vakarykščios premjeros „Brandos Atestatas“ vertinimą įdėsime pirmadienį.

KOTRYNA GRIGAITYTĖ APSISPRENDĖ

Po to, kai grįžo iš kalėjimo Vincė, tylia isivyravo šiame bute; taip lygiai buvo prieš keleta metų po motinos mirties. Noroms nenoroms prisimena anos širdgėlos ir ašarų pripildytus dienas.

Vincė sėdi prie lango. Ant kelių tyso siuvasai maišas. Sudžiūvusi ranka ritmingai banguoja ir, siūlū trumpėjant, sugniūžta ant siuvinio. Pilkos, didelės akys iš tamsių duobių pakyla ir žvilgtieri pro langą.

— Ir vėl sunkvežimis... o Dieve gallesingas, — sudejuoja mergina, žirėdama į raudančias moteris tarp čekistų nuogu durtuvų.

— Nesėdėk po langų, Vincute. Ar mažai dar prisikentėjai. Toki vaizdai tau ne į sveikata, — sako jaunesnioji sesuo, dėliodama spintoje baltinius.

— Nieko, Aldona... Jūsų kančių kelias bus ilgesnis už manąjį. Savimi rūpinkis.

— Aš jau maždaug pasiruošus, beliks tik į maišą sumesti savo mantą. O ką tau paimti, Vincute? — ramiai paklausia.

— Man? Aš viską turiu su savimi, — klaidinai nusišypso.

Nesuprasdama tokio atsakymo, mergaitė gūžtėlia pečius ir savo nuožūra rankioja sesers drabužius. Jai vėl sukamba ausyse anie žodžiai, kuriuos ji grįžusi iš kalėjimo ištarė: „Jei aš jums dar esu dukė ir sesuo, pasigalėkite manes ir nieko neklusniekit. Ten man buvo labai gerai“. Aldona atmena, kaip užjauzdama ji spaudė iš krūtinės vieną šodį po kito, o klaidios akys gaudė lyg kažkur sapne matytus aplink stovinčius daiktus.

Iš tikrųjų Vincė tada atrodė lyg svetima. Penki mėnesiai kalėjimo išildė jos

ragina vienas kita. Vincės lėkštėje praluptas kiaušinis ir pusė stiklinės arbatos. O ji pati nejudiomis kramto sausos duonos riekelė, visai pamiršusi svietą. Ji dar vis negali atbusti po kalėjimo. Aldona, besilapstydamas už tėvo pečių, paskubomis braukia ašaras.

— Tu sakai dar nepraradęs vilties, Baliuk? — prabyla tėvas.

— Tikrai ne. Man atrodo, kad net oras persilunkęs kažkokios slėpiningos jėgos, kuri plaukia iš vakarų. Rodos, jaučiu kiekvienu savo kūno narvelju, kad greit pakelsiu ranką prieš savo brolių žudikus. Siandien čekistai išsivedė vieną iš mano draugų. Jis ėjo išdidžiai šypsodamas. Mes pasikeitėme žvilgsniais; jo akys sakytė sakė:

— Neilgai čia viešpatausit, nieksingieji.

— Rytų ir vakarų politikoj didėja įtempimas. Gal jūs, jaunieji, tikrai neapsirinkat? — perbraukia delnu sau per kaktą šelmos rūpintojas.

— Nebenakvokim daugiau namie, tėve. Mums svarbu laimėti laiko.

— Bet jeigu ilgiau užteiktų ir besislapsant sugautų?

— Et, blogiau mirties nebus. O jei mano nujautimas teisingas, tai netrukus abu stversimės ginklo.

— Žinoma.

— Vadinas, esi čekistams tinkamas. Nemanau, kad būtų protinga laukti jų namuose.

— Tai ką, paliekame tik mudvi su Vincute, — liūdnai prabyla aštuoniolikmetė Aldona.

— Gal jums ir nieko pikta neatsitiks. Viena ligonis, kita vėl, rodos, tik Dievui dūšia kalta, — ramina tėvas. Kai trumpai pasitarė, abu vyrai nutarė išeiti. Aldona pasisiūlė broli palydėti.

— Mums pakeliui, Baliuk: noriu apsilankyti mamytės kapa.

— Tu ten manai išsiverkti kaip prideda, — pabučiuoja Vincė jaunesniąją

seserį. Be reikalo jūsi visai taip saugotės manęs. Aš kartais net pamirštu, kad dar tebeesu gyva.

Į kapines nuėjo abu. Priklaupė prie kapo, susedo valandėlė ant suoluko.

— Laiminga mama, kad ji čia išeis, — sako Aldona. O mes gal už Uralo nuvešime savo kaulus.

Balio smilkiniuose plaka gyslos, jo lūpos kietai suspaustos. Jis dreba iš apmaudo, tačiau šiandien begėjis seserims padėti. Aldona tegali pasiūlyti slapstyti. „Šiaip ar taip, jos skirtis negali“, — prieina išvados.

— Jei jūs kartais išvežtų, aš rūpintojus surasti, kai bus galima, vis tiek kokia kaina. O kol dar viskas bus kaip buvė — tu, Aldut, kiekvieną dieną sutartą valandą ateik čia su manim pasimatyti. Tėvui žinias apie jus suteiksiau aš pats. Jis visai pasitraukė iš miesto.

— Kaip gerai turėti brojį ir kaip skaudu būtų su juo skirtis, — lyg patį sau kalba Aldona.

— Et, pamiršk visa tai, kas atrodo skaudu. Būk stipri. Jei Vincė likimas galutinai sugniūždė, tave turi užgrūdinti.

— Tavyje tiek ryžtumo ir drąsos, Baly, kad net nesimori tikėti, kad tau tik dvidešimt dveji metai.

— Metal nesvarbu. Viena tik aišku, kad manęs laukia daug didesni dalykai, negu pusiaušvyros palaikymas tarp abiejų seserų.

— Tu neabejotinai priklausai prie „penktuko“, — pažvelgia broliui į akis.

— Apie tai nekalbama.

— Gerai.

Balys apsiūvalgo, atsidūsta ir pakyla atsiveiktinti seserį.

— Iki laimingo pasimatymo, Aldona! Rytą tą pačią valandą lauk manęs čia. Drungnas birželio pavakario vėjas šiu. rena žydindų alvų krūmus. Kur nekurs saulelėidis rausumuo nutaško baltus kryžius, paskendusius žalumo. Naktis siau-

bingal tiesia juodas rankas, o jos grobi kas besuskaitys. Per naktį dundės keliai, plauks raudojimai.

Aldona priklaupia, pasimeldžia, ir su širdgėla eina nuo kapo. Žengusi keletą žingsnių, žvilgtieri atgal: melsvos našlaitės nuo motinos kapo visos galvelės atsukusios į ją. Rolė žaukia, moja gyvais meilais žodžiais, kad sugrižtų. „Jų šaknyš juk jaugusios motinos širdin, Argi man nepaklausyti to šaukmo?“ taria pati sau Aldona ir skubiais žingsniais grįžia prie kapo. Paliečia klevieną žiedelį, ir, rodos, sruvena į jos delną motinos rankos šilima. Pilka paukštytė, budriai apsiūvalgiusi, nutupia į savo liūdėlį jasmūnų krūmė.

— Čia tyli, ramu... paukščiai ramiai grįžta į savo lizdus. O mano tėvas, brolis, o aš... ir tūkstančiai tokių, kaip mes prieš naktį palieka namus arba ant žinai atsiveiktina su savo žemele. O jei šia naktį jie sustos ties mūsų namais? Mamyte! tavo kapo daugiau aš neregėsiu... Liksiu čia. Jie sergančios Vincės vienos neims, o rytą išgabensiu ją kur nors. Slapstysimės visi su Dievo pagalba.

Tekėdama saulė apšviečia geltonplaukę galvutę su nusiviriumo ant pečių kasom. Nublankusios lūpos nežymiai šypsos: ne taip jau baisu naktį kapuose. Pagaliau, jei ir visi grabei prasivertų, tai nebūtų baisiau už čekistus su nuogais durtuvais.

Naktelė laimingai praslinko. Aldona net sustiprėjus. „Paduosiu broliui ranką, ir veiksime drauge. Aš turiu stoti Vincės vietoj“.

Tik prisistatęs prie namų, Aldona pastebėjo keistą samytį. Palangė stoviniuoja žmonių būrelis. Buto durys lęgi galo atdaros. Ji bailiai prisiglaudžia netolimoj tarpuvartė. Jei būtų čekistai, tai kur gi sunkvežimis? Pagaliau ir žmonės tokiu atveju nestoviniuotų.

(Nukelta į 4 psl.)

Premjera Vilniaus Miesto Teatre

O. Indigo „Žmogus po tiltu“

Ketvirtadienį (XI. 13) Vilniaus Miesto Teatras parodė jau antrąją šio sezono premjerą. Buvo pastatyta vengrų dramaturgo Otto Indigo šešių paveikslų pjesė „Žmogus po tiltu“. Toji pjesė mūsų teatro gyvenime nebenauiena. 1937 m. pradžioje ji buvo pastatyta I. Tvirbuto, o ją suvaidino teatro kolektyvas, davęs pradžią dabartiniam Šiaulių Miesto Teatru. Todėl ir šiame pastatyme daug ano pastatymo „likanų“: tas pats dailininkas V. Pa'alma, Dr. Andraš Viški — H. Kačinskas, valkata — R. Juknevičius.

Ši idėjiškai negili, taip pat nei kompozicijos, nei formos atžvilgiu neperlabai vertinga pjesė turi daug idėmių ir intriguojančių situacijų: žmogus ruošiasi nusiskandinti, bet valkata jį išgelbsti; vagis profesorius bute ir jį užklumpa grįžęs profesorius; romantiška meilė, išskirianti sužadėtinius; be to, ryškus profesionalo valkatos motyvas. Visa tai pjesės persunkia savotišką modernaus didmiesčio romantikumą, pasireiškiančiu idėmiuose atskiruose momentuose bei pavieniuose sceniškai sudramatintuose gabaluose. Pjesės jungiamąją idėją, savotišką išvidiniu veiksmu turėtų eiti giedrios, optimistinės gaidos, suteikiančios visai pjesei gyvą, greitą, įvairų ritmą.

Jaunasis režisierius J. Gustaitis šią kryptimi ir nuėjo. Muzikos fone pasikėlusį uždanga atskleidžia žavinga Budapešto valzdą naktį. Pro sunkią tiltu arką, tolumoj, už plataus Dunajaus, dunkso didingų patatų siluetai, kurių trykstančios šviesos atsimušą upės vandenynė ir žaidžia įvairiausių variacijom.

Tas valzdą pagauna žiūrovo dėmesį, ir jis iškarto neįpastebi, kad čia pat, priešakyje, po pat tiltu arką, užkandžiauja valkata. Pamažu ima stebėti, kaip jis valgo, suomiuoj peiliu pamaudamas lašinių gabaliuką ir jį mesdamas į burną, kaip alum užsigeria. Šluostas peilį į drabužius ir užsidega popirosa, užbraukdamas į puspačią degtuką. Toj ilgokoj scenoj netariama nė vieno žodžio, bet tie atsidėjus atlikti paprasto gyvenimo gabaliukai ryškiai atskleidžia manieringo padugnių entuziasto, valkatos (R. Juknevičius) pavidalą.

Visa pjesės moderniai romantiška intriga ir užsimėgza šiame paveiksle. Baigęs universitetą, bet niekur negaudamas vietos daktaras Andraš Viški (H. Kačinskas) nori šokti nuo Dunajaus tilto, bet valkata jį sulaiko ir, įdavęs j rankas visrakti, pveda išplėsti jo buvusio profesoriaus kabineta.

Nuo antrojo paveikslo veiksmas įgauna visą gyvą ritmą, žiūrovas pagauna situacijos nepaprastumas: užklūptas vagis nusikaltimo vietoje. Trečiajame paveiksle beveik kiekvieną sceną vis naujos nuotaikos, o jų

(Atkelta iš 3 psl.)

Staiga ji mato, kaip sargienė neša žiebų gabranyčią į jų butą.

— O Jėzau, kas gi ten! — sualmanuoja Aldona ir protekine nuskuba.

Jelna. Ties lova kraujo srovė ir lig žemės nusivirusi Vincės ranka. Akys užmerktos, veidas baltas, kaip jazmino žiedas. Visa krūtinė papildus kraujuos, viršum antklodės guli skustuvais.

— Kai tik įsiveržė išvėsti, ji nebelaukė, — vertkšendama a'sidūsta sargienė.

Aldona subna abi sesers rankas. Jos dar ne visai atšalusios. Iš perpiautų venų dar bebrūkša kraujas. Aldona atsiminė, kad Vincė, siūdamą maišą, siūlė nuplovė skustuvu ir įdėjo jį į prijuoste's kėšene. Ji nesiruošė kelionei ir sakė visa turinti su savimi. Dabar Aldona suprato jos žodžius.

— Tai ir tu, Vincute, apsisprendei nevažuoti, — sušnabžda, bučiuodama mirusios skruosteis.

Mergaitelė nenurēda nė viena ašara. Ji, rodo, taip blisiviai ir šaltai gali mastyti. Ji, lyg nuodus išgėrusi, ramiai laukia jų veikimo. Dėl to nebaisu nei numirėlių, grabus praverėlių, nei čekių, tik kažkaip silpną ir tamsu darosį akysė...

Rudens vėjo nuplėšyti geltoni lapai gaudo vienas kitą kapinyne takuose. Dangus prigužėtes drumstų debesų. Šalin nos pakastos gėles nykia sukniubusios, lyg amžinai raudoti.

Trys kapai greta vienas kito. Prie kairos motinos šono prisiglaudė dukte, prie dešinio — sūnus partizanas. Aleksoto slėnyje atrado jį kulkos perverta širdimi. Aldona dangsto jų kapą smulkiais eglių šakutėmis, kurias tėvas čia pat lauko. Skruostais byra ašaros; nesusėjusios susigerti sustirusiam geltonam smėly. Jos apvaliais karoliškais žibais tarp eglėlių. Tėvas linguoja žilą galvą; jo pečiai neįpakelia sielvarto.

— Pasidėliokite vaikeliu abū su motule. Tėvė vienintelė mano senatvei paliko. Dėkote Dievui, kad visai savo žemėje... gyvi ir mirę...

pasikeitimams akomponuoja vis naujos melodijos muzikinis fonas.

Ketvirtasis paveikslas veiksmo visumai nereikšmingas, nes paskirtas išoriniams intrigos galams sumegzti. Tačiau sceniškai įdomiai patrauktas ir pagilina valkatos profesinį paveikslą: pagaunantį manieringumą, suktumą, savotišką padugnių tipo koloritumą. Tiesa, tai R. Juknevičius padarė, pasigaudamas daugiau išorinėmis priemonėmis, bet jos buvo nemeluoja iš vidaus sušildytos, todėl salej ikinančiai pasiekė.

Penktasis paveikslas labiau psichologingas, negu visi kiti, todėl nesigavo to graiktaus įvairumo, taip būdingo trečiajam paveikslui. O šeštasis paveikslas per eilę ne tiek sceniškai, kiek logiškai įtemptu situacijų gale praskamba visai giedriai ir žiūrovus lengvai nuteikia.

Jaunajam režisieriui tos įvairios situacijos, perpintos dar įvairesnėm nuotaikom, pavyko graikščiai prvesti nepergiliais personažų psichologiniais niuansais. Tą išorinį žaismingumą kėlė ir dail. V. Pala'mos dekoracijos. Be pirmojo paveikslo nuotaikingo didmiesčio valzdo naktį, daug erdvės, daug įvairumo ir graikštumo jauči trečiojo paveikslo scenovaidžyje, kur parodyta profesoriaus Šolteis vila.

O kaip aktorai? Aktoriai taip pat pasidavę išviršiniam nuotaikingumui, o ne psichologiniam problemingumui.

Toksai profesorius Dr. Šolteis (J. Siparis) judrus, medicina ir muzika įsikandęs, geraširdis senukas temperamentingai kildavo į kiekvieną, kas drisdavo nusistojusio jo gyvenimo tvarkon išbrauti. Bet tuo pačiu temperamentu jis tiems įsibrovėliams ir atleisdavo. Tai vienas iš geriausiai nusiėkusių J. Sipario „daktarinių“ vaidmenų.

Jo žmona (K. Danguvėlytė) taip pat nestokojo judrumo, bet turėdama žymiai mažesnį vaidmenį, plačiau įvairuoti negalėjo. Užtat dukteriai Agnesai (D. Kubertavičiūtė) dažnai

tekdavo iš vienos nuotaikos į kitą pereidinėti. Antrajame paveiksle pagunda, trečiajame gabi išsiskukinėtoja, penktajame ir šeštajame ryžtinga už savo širdį kovotoja. Agnessa vietomis buvo smarkokai pagaunanti. Vaidmuo techniškai gerokai apdorotas, tik linkėtina jaunajai aktorei tikslesnių frazėz padavimu labiau susidomėti.

Daugiausį save įsitraukęs, sumizan-topėjis buvo Andraš Viški (H. Kačinskas). Jis vietomis gerokai psichologingas, dramiškias, o kartais net tragiškias. Tačiau tas jo sunkumas lengvam kitų personažų charakteriui ne tik nekenkė, bet dar juos ryškino, per visą pjesę išlikdamas veiksmo ašimi. Bet ir jis šeštojo veiksmo pabaigoje išjungė į bendrą ritmą. Iš bendrojo ritmo neišjungė šalia padugnių virtuozų valkatos (R. Juknevičius), apie kurį jau kalbėjome, ir komercijos virtuozas Tamaš (A. Škėma), Agnessos sužadėtinis. Tai elegantas miesčionis, dandy, su aplinkuma santykiuojąs per savo tuštokos kalbos garsus ir kišenėj žvangancius pinigūs.

Kitų vaidmens daugiau ar mažiau epizodiniai, prisiplakę prie bendrojo veiksmo ritmo. Juose pasirodė Hungar (V. Ivanauskas), Marianna (G. Jacevičiūtė), baronas Tal (P. Zu'lonas), baroninė (G. Blynaitė) ir kambarinė (O. Juodytė).

Kain motom, veikėjų neperdaugiausia. Masiniu scenų taip pat nėra. Tas pats dekoratorius ir pora tų pačių aktorių, kaip J. Tvirbuto pastatyme. Ir pati pjesė daugiau pagrįsta išoriniu veiksmingumu, negu vidinės įtampos ugdyimu. Todėl ka nors plačiau teigtū apie J. Gustaičio, kaip režisieriaus, sugebėjimus dar negalima. Tačiau pats spektaklis paliko visai malonų įspūdi. Pradžiai visai gera. Tai patvirtina ir pilnutėlės salės pakartotini bisai. Linkėtina J. Gustaičiui pasirodyti su didesnė idėjišne apimtimi ir meniškai problemingesniu veikalu.

R. A.

Beethovenas kaip menininkas ir žmogus

Jo kūriniai-vokiškosios esmės paveikslas

Skaitytojams, be abejo, jau žinoma, kad pirmą kartą, lapkričio 17 d., 19 val. 15 min. Kauno Miesto Teatre įvyksta Beethoveno kūrybių koncertas. Ta progą dedam šį vokiečių muzikinio publicisto p. Hans Rutz mums maloniai pateiktą straipsnį.

Reikšmingausi Europos dvasinės istorijos vyrai i klausima „kas yra vokieška“ yra žiūrėję kaip i centrinį klausimą, apie kurį sukasi visos jų gyvenimo darbas. Tuo klausimu Richardas Wagneris yra parašęs traktatą, kuris kaip tik šiandien vėl yra aktualus. EPOCHINIS Houston Stuart Chamberlain veikalas „XIX amžiaus pagrindai“ iš esmės yra compendium apie vokiškiosios dvasios bei vokiečių kultūros esmę ir savitumą.

Kas gi yra vokieška? Bene tinkamiausia, bent jau apkreiptai suprantamiausia atsakymą i tai duoda vokiečių muzika. Muzika yra kalbos siela. Ji nei yra menas, labiausiai matinamas širdies galiomis, menas, kurį tik dvasia paverčia didžiųjų architekturų lyg' ai kaip ir jautrių paveikslų bei miniatūrų formomis. Taigi, vokiečių muzika yra gyviausia iš raikša vokiečių ilgesio, vokiškiosios nuotaikos (kiek šis lietuviškas žodis atlinkna sunkiai išverčiamą vokiečių žodį „Gemüt“), taip pat ir vokiečių galios.

Šitas vokiškosios nuotaikumas gausiausiomis formomis pasireiškia Beethoveno kūriniuose. Žinoma, prie „vokiškojo paveikslo“ elementų priklauso ir Bacho griežumas arba romantiškasis Roberto Schumanno gėjumas. Tačiau Beethovenas ar tik ne dėl to laikytinas

vokiškiausiu iš visų vokiečių kompozitorių, kad jis buvo pirmas, kurio veikaluose atsispindi žmogaus asmenybė. Žinoma, mene žmogaus ir kūrinio niekada negalima atskirti. Tačiau Beethoveno muziką mes klausome kaip žmogaus prisipažinimą, ir visiškai nėra atsitiktinis dalykas, kad to meniniko gyvenimas yra tikras įrodymas kūrėjo teises jaustis nepriklausomam (nes meniniko gyvenimas, kuriame jis kovoja ir kenčia, yra vidujinis).

Beethoveno kūriniuose atsispindi vienas vokiškumas. Beethoveno vakaro Kauno miesto teatre programa trimis dideliais ir pažymėtinais pavyzdžiais parodo mums jo muzikos esmę ir jo asmenybės paveikslą. *Koriolano uvertūra*: Beethovenas heroikas, žmogus, kurio krūtinė liepsnoja entuziazmas karžygiškam žmoniškumui, kovotojas su aplinkumos nesupratimui, kuris po aštrios kovos pagaliau laimi.

Jeigu Beethovenas savo „netiesioginė“ simfonijose („Eroica“ III ir V, ypač tingai Likimo simfonijoje) neretai pasiropdo „nerangus“ dėl savo disonansų, kurie pradėjo ir jo šaliminkams buvo įvairūs baimės (per pirmąjį III-sios simfonijos koncertą žmonės iš galerijos šaukė: „Pasimokit bilietus, graižinkit pingus!“), tai jo fortepiono koncertuose vyrauja žaismingumas. Kauninio koncerto programoj' irrašytas tretysis fortepiono koncertas c-moll, nepaisant viso jo alkūmo ir neproblemingumo, yra tipiskas Beethoveno „pripažinimo kūrinys“. Jau pirmutinės frazės pagrindinė tema galinga ir nepajudinama, kaip iš vario nu-

lieta. Bet gi čia vyrauja grojimo džiaugsmas, lenktyniavimas tarp orkestro ir fortepiono. Kūrinyš žavus, nes samojaus kupinas.

Jeigu žinosim, kad Beethovenas buvo kone visiškai kurčias, kai jame gimė dangskiosios VIII-sios simfonijos grojybės, negalėsim be nuostabos gėrėtis nepalenkiama to didžio vyro valios jėga stebėdami, kokius išlygintus jausmus išduoda taurieji simfonijos f-dur garsai. Muzikas nugalėjo likimą, uždejęs jam

pačią balsiausią naštą, kokią tik begali išivaizduoti garso menininkas: nebegirdėti savo paties kūrinių. Kokia suskamba juose dvasios didybė, o ne merdinti rezignacija; koks gyvybės kupinas džiaugsmas!

Jeigu jau vienam iš didžiųjų tinka šie Nietzsche's žodžiai, kai jie tinka Beehove'niui: „Jeigu jau kas bus, tai ir bus, nepaisant nieko!“

HANS RUTZ

Alkazaro gynėjai ekrane

Taip jau yra, kad ilgus metus gyvename tarp žmonių, visiškai jų nepažindami. Tuo tarpu per karą užtenka akimirkos atskleisti visa žmogiškąjį sielai. Dėl to karinio pobūdžio filmos, kaip „Alkazaras“, italų režisieriaus Augusto Genina teigimu, sudaro dėkingą progą pačiam statytojui. Tai nėra banalios filmos, kur žiūrovas temato mūšius, begandčius karščius ir dusliai šaudandias patrankas. Tai — paties kariaujančio žmogaus valzdų derinys.

Kai laikraščiai pranešė pirmąsias žinias apie kovas dėl Alkazaro, režisieriui Geninai šovė mintis, jog tai puiki idėja filmai, kuri būtų valzdus paminklas didiesiems karžygiams. Pasibaigus kautinėms, Genina nuskubėjo į Ispaniją. Vietoje atsiminimų šventėje jau pavyko susipažinti su buv. Alkazaro gynėjais. Iš pradžių tvirtovės komendantas plk. Moscardo Geninos planą atmetė. Esą įvykiai taip neseniai buvo, pagaliau legendoje jau esą ir fantastišku priemašų žmonės nenorės būti apvilti, be to, pats plk. Moscardo nenoris būti įvykių centre.

Geninos planas pergyveno krizę. Kaip reikėjo įtikinti plk. Moscardo? Igal negalvojęs, režisierius grįžo į Italiją ir... pradėjo vykdyti darbus. Scenarijos buvo parašytos per 72 dienas. Plk. Moscardo perskaltė jį pripažinti esant gerą. Po to nebuvo sunku gauti leidimą sukurti filmą. Plk. Moscardo pastebėjo: „Filmuokite. Bet kartu neužmirškit, kad jums patiktu brangiausia dalyka, ka turiri pasaulyje: šių kautynių atsiminimą, kuris yra viršes Ispanijos atkūtimo simboli“.

Filmavimas truko aštuonis mėnesius. Režisierius kūrinių nuvežė parodyti pačiam pulkininkui. Per visą demonstravimo laiką plk. Moscardo tylėjo. Pasibaigus, kai gen. Franco atvyksta i plii ir Moscardo jam praneša: „Alkazare nieko naujo, pone generale!“ — pulkininkas staiga pakilo ir skubiai paliko sale. Režisierius apsišvilė. Ar filma būtų niekam tikusi?

Bet Moscardo adjutantas pasistengė nuraminti: „Aš pažįstu pulkininką. Jis yra per daug sujudintas, kad dabar galėtų apie tai kalbėti“.

Tikrai, filma vykusi ir vertinga. atskleidžiantii herojišką narsių Alkazaro didvyrių tikrovę. Demonstruojant filmą Madride, jė žiūrėjo daugelis moterų, kurių vyrų žuvo Alkazare ir matydamos kruopščiai atkurtus valzds, pergyveno juos visų jautrumu. Tai sentimentinė filmos pusė. Bet ir objektyviai vertinant „Alkazara“ tenka pripažinti, jog filma vertingas netolimos praeties dokumentas, pagrįstas rūpestinga ir meniška vaidyba. Artistai Rafaelis Calvo ir Fosco Giachettis pralenkė patys save.

16 Kapinių

„D. Z. im Ostl.“ praneša, kad jis iš Vokiečių kariuomenės kapų tvarkymo karininko įstaigos patyręs, jog Lietuvos teritorijoj būsią įrengta žuvusiems kariam apie 16 kapinių. Jos būsiandios įrengtos daugiausiai prie apskrįčių miestų ir tokiose vietose, kur geresnės susisiekimo sąlygos.

Kai kuriose vietose jau esą pradėtas žuvusių karių palaiku perkėlimas i tas amžino poilsio vietas. Pralaidojant ir įaikini mediniai kryžiai pakeičiami pastoviais Geležinio Kryžiaus formos kryžiais.

Kaune jau taip pat esą pradėti rengti tokie kapai. Jie būsią Aukšt-Santiuose, gražioje aplinkoje.

Kaune Teatras

Šeštadienį, lapkričio 15 d., statoma baletas „Miegandžioji Gražuolė“. Sekmadienį dienos metu vaidinama P. Vaičiūno drama „Sudrumstoji ramybe“ ir vakare opera „Carmen“. Dalyvauja: Arnastauskienė, Dambrauskaitė, Jonuškaitė, Radzevičiūtė, Baltrušaitis, Kutkus, Kucingis, Mažeka, Survila.

Mylimoji sugriš!

(I Kazachstaną išvežtai mielajai Motinai)

Suklupai, suklupai! Mano mielas žirgeli, klupai! ...
Su tavim aš norėjau išjot išvaduo't mylimos.
Tiesėm laisvėn žingsnius, o pastojo mums kelią kapai.
Palūkėk, gal ir vėlei dalia mums kvieslingai pamos!

Mylimoji toli, — už kalnų, užu upių plačių, —
kaip erelis narve, užkalta, pavergta, išvežta ...
Neregėjau kančioj, pranašingam sapne nemačiau
tokio vargo, kokį tu kenti nesvetingam krašte!

Tik žinau, nujaučiu, kai širdis sudunksena sruviai,
kad gyva tu esi trėmime ir tėvynės keliuos!
Mylimoji, šventa! Man gyvybę ir širdį davei,
kad už brolius plaktų ir dainoj ji sugrižtų pas juos!

Kai einu palaukėm, šitais tavo takais pramintais,
tave primena man parugė ir sužydę knai:
čia atnešdavai man pabarėn lauknešėlių rytais,
ir tuomet tavo akys man žviėtė taip pat mėlynai.

Buvo gera čionai mylimam pasvajoti kartu,
ar paskėsti liūdnam vakarinių dainų aidesy —
tų dainėlių dainų, iš lietuvio širdies išvogtų
ir paguo'džiančių širdį prasmė, kad našlaitis nest ...

Mylimoji, brangi, tau kaip žirnio prie kelio dalia:
ar kur laimė sušvis, ar kur sostai kraujuoti byrės, —
tau iš ašaros niekad išbrist, nei išplaukt nevalia —
nei likimo keliuos, nei švelniojoj dainoj pabarėsi!

Tau pro ašaras reiks dar ilgai padainuot pašilias,
lino raštuose siela ir veidas ilgai dar žydsi!
Tik tuomet, mylima, tavo saulė narvė nusiėsis,
kai dainoj nebeliks tavo ašaros, veido, širdies! ...

Tai tuomet mes, žirgeli, išjosim vaduo't mylimos —
užu jūrių marelų, kalnų — per upes ir kapus! ...
Mes iš žemės ir griaučių išplėšime dvasią dainos —
mylimoji sugriš, mylima ir kapeliuos nubus!

Ruoškimės pokarinei statybai

Šiam karui pasibaigus, Europoje prasidės gyvas atstatymas. Tačiau jau dabar reikia pradėti atstatymo klausimais rūpintis. Vienas iš tokių klausimų — trobesių atstatymas.

Mūsų trobesių statyba reikalinga reformų, ir jau 1938 m. atsirado „Mūrinės statybos ugdymo planas“. To plano tezės ir šandieną nėra nustojusios savo aktualumo. Priešingai. Jeigu anuomet buvo teigiama, kad mūsų miškai iškirsti už aštuoneris metus pirmyn, tai šandien jie jau bus iškirsti už visą dešimtį, jei ne daugiau metų pirmyn.

Todėl šandien iškyla visai aiškus imperatyvas — mūsų pokarinę statybą bus mūrinę! Šandien jau nebegalima svarstyti, mūrinę ar medinę statybą pigesnė, bet reikia tik ieškoti priemonių, kaip pasirošti, kad mūrinė statyba po karo galėtų būti pradėta planingai įgyvendinti.

Patys svarbiausi pasiruošimo darbai — statybinės medžiagos ir specialistai. Tie klausimai turi būti išspręsti dar prieš karui pasibaigiant. Tikslai po to, kai statytojas turės iš ko rūryti ir bus kam rūryti, bus galima tikėtis sėkmingo mūrinės statybos plėtimo.

Pagrindinės medžiagos — plytų — gamyba mūrinės statybos ugdymo plane buvo numatyta pakelti iki 300 mil. per metus. Tačiau 300 mil. plytų, atrodo, jokių būdu nepakaks. Iki šiol miestų ir pramonės statyba suimdavo kone visą plytų gamybą (tik labai maža dalis tekdavo kaimui), kuri 1939 m. jau buvo pasiekusi per 120 mil. Tuo pačiu metu visiems žinoma, koks buvo butų badas ir kokią dar didelę dalį medinės statyba sudarė miestuose, pramonėje ir viešuosiuose pastatuose. Nereikia tad būti

pranašu, norint pasakyti, kad 100 mil. plytų miestų, pramonės, mokyklų, bažnyčių ir kitų viešųjų pastatų statybai, kaip buvo numatyta plane, jokių būdu neužteks. Šis kiekis turės būti mažiausia dukardidesnis.

Tuo būdu ateityje mūsų krašto statybai reikės bent 5—600 mil. plytų. Vadinasi, dabartinį plytų pramonės pajėgumą teks pakelti keturis penkis kartus.

Statybinių medžiagų gamyba rūpinasi tam tikslui sukurtas trestas. Reikia manyti, kad jis daro visa, kas galima karo metu sąlygose. Kiek tenka girdėti, projektuojamas ir dalinai jau statomas net cemento fabrikas. Veikiausiai, trestas jau bus ištyręs visas tas vietas, kuriose savo laiku buvo numatyta statyti pramoninio masto plytines (1,5 mil. plytų per metus). Tokių vietų yra kelios dešimtys.

Visose tokiose vietose reikia iš anksto ištirti molio sudėtį ir išteklius, numatyti kuro šaltinius, suinteresuoti plytines statytoją ir suprojektuoti pastatus. Palankiomis sąlygomis būtų galima net patatyti reikalingus trobesius. Tada beliktų sumontuoti mašinas, kada rasis galimumas jas gauti. Plytines statytojų galėtų būti ne vien tik patys Statybinių medžiagų trestas, bet taip pat savivaldybės, kooperatyvai, visuomeninės bendrovės ir privati asmenys. Juos iš anksto surasti — trečio uždavinys.

Tokio paties pobūdžio klausimai yra ir dėl čerpių, kalkių, izoliacinių ir kitų statybinių medžiagų gamybos. Čia gamybą teks padidinti keliolika ar keliasdešimt kartų. Ir čia reikia jau iš anksto žinoti, kas, kur ir kaip bus daroma.

Nemažiau svarbus ir iš anksto sprendžinas specialistų klausimas.

Pradėjus vykdyti mūrinę statybą kaime, teks susidurti su visišku specialistų trūkumu, nes kaime iki šiol nežino medinės ar molinės sienos ir šaudų ar lentelių stogą. Negeriau ir mieste. Čia stigs amatininkų dėl tos priežasties, kad mūrinė statyba miestuose bus žymiai didesnė negu kada nors anksčiau. Antra, yra atkritusi labai didelė amatininkų dalis. Pagaliau, lietuvių statybos amatininkų iš viso yra buvę maža.

Reikia todėl labai aktingai susirūpinti naujų statybos amatininkų — lietuvių ruošimu. Nebūtinai visi turi baigti trejų ar ketverių metų amatų mokyklą. Gal būt, čia labiau reikalingi trumpalaikiai kursai, žiemos mokyklos ir, svarbiausia, galimumas padirbėti praktiškai. Ir šiuo atveju reikia, kad kas nors apskaičiuotų, kiek kurių statybos amatininkų ateityje reikės ir kas juos paruoš.

Taip pat iš anksto reiktų pa-

rošti populiarų mūrinės statybos vadovėlių. Ir mūrinėje statyboje, priešingai paplitusiai nuomonei, nemažai darbo dalį gali atlikti nekvalifikuotas darbininkas, padėdamas brangiau apmokamam kvalifikuotam darbininkui. Ūkininkas, pramonės darbininkas ir tarnautojas su savo šeima gali daug prisidėti prie statybos išlaidų sumažinimo. Vokietijos patyrimas rodo, kad tuo būdu galima sutaupyti iki 20—25% statybos išlaidų. Tačiau tai reikia išpopuliarinti ir vadovyje nurodyti, kas ir kaip daroma.

Apskritai, sektingą organizuotumo pavyzdį rodo Vokietija. Ir Vokietijoje je karo metu nstatoma. Tačiau ten jau ruošiami tikslūs planai pokarinei statybai. Pvz., ruošiamos net parodos, kuriose galima matyti, kokie butai bus statomi karui pasibaigus, kokius patogumus jie turės ir kaip bus įrengti. Ne kitaip reikia elgtis ir mums.

KRONIKA

SUDARYTA PANEVĖŽIO APYGARDA

„Kauener Zeitung“ praneša, kad sudaryta nauja Panevėžio apygarda, kuriai bus paskirtas atskiras apygardos komisaras. Iki šiolė didesnioji šios naujos apygardos dalis priklausė Šiaulių apygardai. Apygardos komisaro į Panevėžį atvykstant laukiama šiomis dienomis.

ISĖJO „NAUJOSIOS SODYBOS“ 6 N-RIS

Zurnale, kaip visada, gausu aktualių straipsnių, platus šeimininkų skyrius ir šiaip gausiai iliustruotas.

DERLIAUS ŠVENTĖS MINĖJIMAS KAUNE

Visos Lietuvos derliaus šventė įvyksta Kaune lapkričio 23 d. Į šią šventę Kaune apskr. viršrinkai susitarę su apskr. agronomu parenka po du ūkininkus ir po dvi ūkininkes-aites nuo kiekvienos apskrities, kurie vyksta į Kauną. Apskr. viršrinkai su tais ūkininkų reprezentantais atvyksta į Kauną lapkričio 22 d. ir registruojasi Žemės ūkio Vadyboje (Kęstučio g. 15, kambarys 126). Apskr. viršrinkai drauge su apskr. agronomais pasirūpina iš savo apskrities parinkti tokius atstovus, kurie pilnai galėtų savo apskritį visais atžvilgiais reprezentuoti.

48
85
96
24

Ūkininkės, kurios vyksta į Kauną, privalo turėti tautinius drabužius. Apskr. viršrinkai atstovams, kurie vyks į Kauną kelionės ir kitas išlaidas atlygina Žemės ūkio Vadyba. (ir)

PROFESINĖMS SAJUNGOMS LIETUVOJE ĮGALOTINTO ĮSTAIGOS REIKALŲ VEDEJAS

interesantus priima sakytoje įstaigoje, Kaune, Vytauto prosp. Nr. 63, II aukšt. 18 kamb., kasdien nuo 10 iki 12 val.; telef. 21780.

UŽTEMEDYMAS

Šandien nuo 16,43 ligi 7,27 val.; rytoj nuo 16,36 ligi 7,43 val.

120
24
3,5
72
12
84

Ruošiama derliaus šventė

Š. m. lapkričio 23 d. Kaune ir apskrities centruose organizuojama derliaus šventė. Jos tikslas — pagerbti darbą žemės ūkyje, pareikšti padėką ūkininkams už jų darbo vaisius, kelti pagarbą žemės ūkiui ir žadinti meilę ir prisirišimą prie žemės. Tą pačią dieną, esant galimumui, derliaus šventė gali būti ruošinama ne tik apskrityje, bet ir valsčiuose. Apskrityje derliaus šventė ruošti ir organizuoti ir visi iniciatyvos apskrities viršrinkas drauge su apskr. agronomu. Šventei ruošti ir jai įvykdyti sudaromi komitetai, kurio pirmininkai — apskrities viršrinkai, o jų pavaduotojai — apskr. agronomai. Į šį komitetą, pagal reikala, kviečiami žemės ūkio ir kitų organizacijų atstovai, mokyklų atstovai ir kiti visuomeninio darbo atstovai. Apskrities derliaus šventėje dalyvauja valsčių atstovai, ne mažiau kaip po du ūkininkus ir dvi ūkininkes — ūkininkaites nuo kiekvieno valsčiaus. Valsčių atstovų skaičių nustato komitetas. Derliaus šventės ūkininkai kviečiami kuo gausiausiai dalyvauti ir jiems teikiama pirmenybė joje dalyvauti. Šventei ruošti reikalingas lėšas parūpina apskrities viršrinkas.

Derliaus šventės programa nustato komitetas, laikydamasis, kiek tai galima, vietos derliaus nuėmimo ir pabaigtuvių papročių. Sudarant šventės programą, patariama laikytis maždaug tokios tvarkos: susitarus su vietos dvasiškiu, derliaus šventės programa pradedama bažnyčioje pamaldomis. Po pamaldų įvyksta derliaus šventės minėjimo aktas. Minėjimo akte sudaroma garbės prezidiumas, į kurį įeina komiteto nariai, valsčių atstovai ir kiti žymesnieji vietos darbuotojai.

Apskr. agronomas, laikydamasis šventės tikslų, suglaustoje kalboje apibūdina šiu metų apskrities derliaus išdavą, kaip ūkininkų darbo vaisius. Valsčių atstovai, kaip derliaus šventės simbolį, vyriausiam vietos valdžios atstovui įteikia iš javų nupintą vainiką. Jei šventėje dalyvauja apygardos komisaras, tai vainikas įteikiamas jam; kitais atvejais — apskrities viršrinkui arba jo pavaduotojui. Apskr. viršrinkas arba jo pavaduotojas, pagerbdamas žemės ūkio darbą, pasveikina ūkininkus ir pareiškia jiems padėką už jų darbo vaisius. Iškilminga akto pabaigoje sudainuojama lietuviška ūkininkų daina ir tuo oficialioji programos dalis baigiama.

Priklausomai nuo vietos sąlygų, turimų pajėgų ir galimumo, ruošama derliaus šventės meninė dalis, kurioje numatoma: tautinės dainos, tautiniai

šokiai, tautinė muzika, gyvieji paveikslai, vaidinimai.

Šventės programos vykdymas pradedamas tuojuo po pamaldų. Kur yra galima, išklausa per radiją transliacijų iš Kauno, kurios įvyks tą dieną 12,40 — 14 val.

Šventės programa vykdoma, prilaikant vietos tautinių papročių. Pagaidaujama, kad visi šventės dalyviai pagal galimumą būtų apsirengę tautiniais drabužiais.

Programos pabaigoje pagal galimumą gali būti ruošiami bendri užkandžiai.

Šokiai, išskiriant tautinius šokius scenoje, niekur nedaromi. Vėlavos visiškai jokios nekabinamos.

Kaip organizuojami Savitarpės Pagalbos komitetai apskrityse ir valsčiuose

Šiuo metu Vyr. Savitarpės Pagalbos Komitetas daro pastangas, kad ko greičiausiai būtų suorganizuoti miestų ir apskričių komitetai. Savitarpės Pagalbos nuostatai jau yra galutinai patvirtinti ir jau siunčiami suinteresuotoms įstaigoms.

Kad tie nuostatai vietose bus gauti, jau dabar būtina atlikti visą eilę rengiamųjų darbų. Visų pirma turėtų būti suorganizuoti apskričių ir valsčių komitetai. Miestų komitetai organizuojami tiksliai Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Panevėžyje.

Apskričių komitetai sudaromi iš septynių narių. Apskričių komitetų pirmininkus ir narius pasiūlo apskričių viršrinkai, o darbo ir socialinių reikalų generalinis tarėjas juos tvirtina.

Lygiai tokiu pat būdu sudaromi ir minėtų miestų komitetai.

Apskrityse ir minėtuose keturiuose miestuose sudaromi iš nuspelnusių ir garbingų vietos asmenų garbės komitetai. Garbės komitetų narių skaičius paliekamas vietos nuostatom. Be to, į apskričių ir miestų Savitarpės Pagalbos komitetus įeina pilnatėsiu nariu vietos socialinio aprūpinimo įstaigos atstovai, kuris kartu yra ir komiteto reikalų vedėjas (nuostatų 11 str.).

Valsčių komitetus sudaro valsčių viršinkai iš penkių narių. Šiuos komitetus tvirtina apskričių viršrinkai. Valsčiuose garbės komitetų nėra.

Be to, apskričių, miestų ir valsčių komitetai gali kviesiti kompetentingus asmenis bendradarbiais, tačiau nei komitetų nariai, nei jų bendradarbiai už darbą Savitarpės Pagalbos komitetuose neatlyginami.

Apskričių bei sakytojų keturių miestų komitetai turi savo būstinę apskrityje, o valsčių komitetai — valsčių centruose.

Apskričių bei miestų komitetai, kad darbas sklandžiau eitų, pasiskirsto atitinkamomis sekcijomis (propagandos, aukų rinkimo, aukų skirstymo ir kt.).

Vyriausiasis Savitarpės Pagalbos Komitetas prašo apskričių viršrinkus tuojau suorganizuoti apskričių ir Kauno, Vilniaus, Šiaulių bei Panevėžio miestų komitetus ir pristatyti darbo ir socialinių reikalų generaliniam tarėjui juos tvirtinti. Apie komitetų sudarymą ir jų sudėtį taip pat reikia tuoj pranešti Vyr. Komitetui, Kaunas, Gedimino 40.

Visos valstybinės, kooperatinės, visuomeninės ir privatinės įstaigos bei įmonės raginamos Savitarpės Pagalbai teikti kuo didžiausią paramą.

Apie Suomijos filmus

Antrą kartą suomių griebsė už ginklų kovoti su didžiuoju kultūros priešu, nuo kurio paskutiniais laikais turėjo nemažą skaudžių nemalonumų. Ndidelė tauta stebina savo kova dėl savitos kultūros, ir jos žygiui sekami su neslepiamu suidomėjimu bei aiškiu simpatijos jausmu.

Kalbant apie Suomijos filmų pramonę, tenka pasakyti, jog ji didesniu mastu pradėjo klestėti tik prieš penkerius metus. Filmų producentai tuoj pat, be ilgesnių klystkelių ir eksperimentų, suvokė gyvybinį uždavinį ir savo veikimo pradą pasirinko kaimą, paprastus gyventojus. Vaidino pačios gerosios teatro jėgos, niekad nenutraukusios ryšių su liaudimi ir pačios gerai supratusios kaimo ritmą. Didžioji savarankišku filmų akcija pradėdama 1936 m. Pasirodo „VMV 6“, didžiulė kontrabandininkų gyvenimą atskleidžianti filmas. Toliau „Juha“ (Sunkus kraujas), „Dievo audra“, pagal Lauri Haarla romaną, filmas, telk-

tina prie pačių geriausių išbaigtų ekranu dalykų. Be to, „Bėgikas Yrijo“, sportinė filmas, susukta pagal to paties pavadinimo romaną, kuris 1936 m. Berlyno olimpiadoje laimėjo aukso medali ir „Septynių brolių“ filmas, susukta sekant Kivi romaną.

Yra susikūrusios dvi firmos, kurių rankose sukaupta filmų produkcija. Tai „Suomi - Filmi“ ir „Suomen Filmitoillismies“.

Paskutiniu laiku pradėta sukurti aktualiai filmas iš 1916-17 m. suomiu sukilimo prieš Rusiją, numatoma pavirinti „Suomijos sūnūs“.

Užsiminus apie meninę Suomijos filmų vertę, tenka tik pasidžiaugti tais laimėjimais, kurie lydi nelegių metų darbą ir kurie pakankamai įspūdingi. Natūrali, įtikinanti vaidyba paperka savo nuoširdžia jėga, si gamtos vaizdai kuria dekingą foną visai akcijai, kuri lieka dar daugiau išryškėjusi padvelkus laisvo gyvenimo troškimui.

204.

Socialinio aprūpinimo ir sveikatos reikalai Kaune

Kauno Miesto Savivaldybės Socialinio Aprūpinimo skyrius dabar rūpinasi vien tik senelių, invalidų ir neturinčių nei turto, nei globėjų paliečių asmenimis, kurie patys sau duonos negali užsidirbti. Šalia to, gausesnės šeimos, be piniginių pašalpų, gauna šį tą ir natūra. Neturtingos šeimos buvo sušalptos patalyne, namų apyvokai reikalingiausiais baldais, indais bei kitais smulkesniais reikmenimis.

Netrukus numatyta pradėti šelpti mokyklas lankančius beturčių vaikus. Jiems bus duodama pašalpa taip pat natūra, kaip, pvz., batukai, šiltesniais žeminiiais paltais ir t.t. Pašalpos bus duodamos tik einantiems privalomąjį mokslą iki ketvirtos pradžios mokyklos skyriaus.

Penšinkais dabar savivaldybė nebesirūpina. Jų reikalus dabar yra paėmusi tvarkyti Darbo ir Socialinių Reikalų Vadyba. Be to, šiuo metu K. M. Savivaldybės Socialinio Aprūpinimo skyrius invalidų namus taip pat perduoda Darbo ir Socialinių Reikalų Vadybai. Svetimo Vadybai pavedami tvarkyti vaikų namai.

Tuo būdu savivaldybės socialinio aprūpinimo skyriaus žinioje lieka tie patys reikalai, kurie šios žinybos buvo tvarkomi iki 1940. VI. 15. Dabar savivaldybė rūpinasi nedarbingais ar mažai darbingais asmenimis bei nepasiturinčiomis šeimomis, negaunantiomis pašalpos iš kitų žinybų. Tokiems nepasiturintiems konkrečią pašalpą numatoma suteikti, įsteigus šelpiamųjų beturčių valgyklas. Prie tokių valgyklų projektuojama įrengti šiltas patalpas, kuriose miesto biednuomenė, gyvenanti šaltuose butuose, bent dienos metu turėtų atitinkamą šiltą pastogę.

Prie miesto savivaldybės veikias Sveikatos Apsaugos Skyrius rūpinasi Kauno miesto ir priemiesčių gyventojų sveikatingumu. Tam reikalui yra išlaikomos trys poliklinikos su ambulatorijų tinklu, kuriose nemokamai gydomi visi gyventojai.

Sunkiai sergančius ligonis gydytojais nemokamai lanko namuose ir, reikalaujant, jie patalpinami ligoninėse. Prie Sveikatos Apsaugos Skyriaus veikia ir sanitarinė inspekcija. Gydytojais inspektorai tikrina visų imonų tarnautojų sveikatą. Ypatingas dėmesys kreipiamas į tuos darbininkus bei tarnautojus, kurie dirba maisto gamybos įmonėse. Tam reikalui yra laikomi devyni privalomo medicininio apžiūrėjimo punktai. Visi tarnautojai, kurie dirba maisto pramonėje, maisto produktų gamyboje bei prekyboje, valstų gamybos įmonėse, skalbyklose,

pirtyse, kirpyklose, kavinėse, restoranuose, valgyklose, viešbučiuose ir kitur, turi kas mėnuo atvykti į sveikatos punktus ir čia patikrinti savo sveikatą.

Paskutinių savaitių būvyje buvo patikrinta apie 4000 asmenų ir padaryta apie 1.000 rentgeno peršvietimų.

Tas pats skyrius, kontakte su Maisto ir Prekių Skyriumi, stengiasi aprūpinti ligonis pienu. Gulintiems namuose silpnais ligoniams skiriamas pagerintas maisto davinys pagal ambulatorinius gydytojų tyrimo ir tikrinimo duomenis bei diagnozes.

Veterinarijos Inspekcija vien rugšėjo mėn. apžiūrėjo maisto produktų paruošuvius, restoranus, valgyklas, užkandines, turgavietes ir kt. Iš viso buvo patikrinta 686 įstaigos. Ten, kur buvo rasta netvarka ar nešvara, duoti atitinkami įspėjimai bei nurodymai tiems trūkumams pašalinti. Per rugšėjo mėnesį 39 kiaušelis buvo įsklepyti nuo raudonligės, sunaikintas 1 pasiūtęs šuo, pagauta ir sunaikinta 139 palaidi šunys ir 202 katės. Mėšos priežiūros stotyje buvo patikrinta 5.802 kg mėšos. Netinkamos mėšos buvo rasta 196 kg. Neatspauduotos mėšos surasta 66 kg, kuri perduota labdarinoms įstaigoms.

Spaliu mėn. palaidų kačių bei šunų medžioklė buvo tęsiama. 3 savaitių būvyje buvo sugauta ir sunaikinta 125 palaidi šunys ir 448 katės.

A. Vt-kus.

Sveikatos reikalai Vokietijoje

ROMA. XI. 14. Reicho sveikatos reikalų vadas valstybės sekretorius Dr. Conti savo paskaitoje Romos sveikatos institute konsultavo, kad „sunkumai ir trūkumai“, kuriuos sukelia sveikatos srityje karas, Vokietijoje sureguliuoti pozityviai“. Dr. Conti pasisakė dėl balsų iš užsienio, kurie pranašauja nesulaikomą vokiečių sveikatingumo smukimą ir pavadino tuos balsus savęs apgaudinėjimu. Jis toliau nurodė, kad užsienio laikraštininkai ir gydytojai emigrantai, kurie laiko arpyje nuo 1933 iki 1939 metų norėjo įžiūrėti vokiečių tautoje tariamą bendro sveikatos lygio smukimą, šandien jau nutilo.

Smulkiai apsistojęs ties palankia sveikatos reikalų plėtoje Vokietijoje pasku iniais metais, ties n paprastai palankia radėjimi karo sukeltų užkrečiamųjų ligų atžvil-

giu, Dr. Conti nurodė į ypatingus uždavinius, kurie sveikatos reikalų uždavinyje iškilo dėl pasarašiais metais įvykusios imigracijos iš Rytų. Imigrantai, pastebėjo Reicho sveikatos reikalų vadas, grįžo iš sričių, kuriose siaučia nemaža iš k' tur atsigaubė ligų. Kovojant su tomis ligomis, vokiečių įstaigų buvo pasiekta didžiausiu laimėjimų. Pavyzdžiui, per d' didįjį repatriavimą iš Besarabijos, Bukovonos ir Dobruđos, kuris palietė per 200.000 repatriantų, buvo įregistuoti tik 139 mirčiai. Šimtai gydytojų ir tūkstančiai pagalbinio personalo aktingai prisidėjo prie reparitantių sanitarinės priežiūros. Čia buvo išleista 12 milijonų reichsmarkų. Anglijos viltį mitybos reikalų pablogėjimu ir jos įtaka vokiečių tautai Dr. Conti pavadino „uopija“.

Sportas

Futbolo rungtynių nebu

Ryt, sekmadienį, numatytos futbolo rungtynės: LGSF — LFLS ir Perkūnas — Kovas dėl šalčio atidedamos.

Pirmadienį krepšinis

Firmadienį, lapkričio 17 d., bus tęsiamas kurį laiką pertrauktas krepšinio rudens turnyras. Rungtynės vyks Kūno Kultūros Rūmų salėje. Bus šie susitikimai:

19 val. LGSF II — Perkūnas II (teisėjai: Nikolskis, Norkus II), 20 val. LGSF I — Universitetas (teisėjai: Šliupas, Norkus I), 21 val. Tauras — LFLS (teisėjai: Pimenovas, Saladžius).

Sportas universitete

Sportas universitete įgauna naują veikimo kryptį, tuo pačiu prisitaikdamas prie naujos auklėjimo linkmės. Jau pradėtos studentų mankštos, kurios vyksta trečiasdieniais ir sekmadieniais. Trečia-dienį — 10 val. mankštinosi moterys, 11.30 val. vyrų I gr. ir 13.30 val. vyrų II gr. Sekmadienį — 9 val. moterys ir 10.30 val. vyrų. Mankštos vyksta Poškos 1 (bu. „Ozė“ sveikatos namuose).

Aptarti aktualių sportinių klausimų studentai ir studentės pirmadienį, 20 val. renkasi į Didžiuosius Rūmus. Pasitarime turėtų dalyvauti ko didesnis studijuojančiųjų skaičius, nes fizinis auklėjimas naujame gyvenime turi didelę reikšmę, kurios nepaisyti būtų netikslu.

Kauno radijas

SEKMADIENIS, 16. XI.

5.00 Vokiečių kariams RP; 6.00 Koncertas iš Hamburgo RP; 8.00 Pranešimai ūkiškams ir vietinės naujienos; 8.15 Seimininkams; 8.30 Pl. muzika; 9.00 Poezijos ir muzikos valandėlė RP; 10.00 Koncertas (pl.); 10.15 Pamaldos iš Arkikatedros Bazilikos; 11.30 Tėvynės garsai; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Zinios lietuvių k.; 12.15 Pl. muzika; 12.30 Zinios vokiečių k. RP; 12.45 Liaudies koncertas RP; 14.00 Zinios vokiečių k. RP; 14.15—15.00 — pertrauka; 15.00 Zinios vokiečių k. RP; 15.30 Koncertas vokiečių kariams RP; 18.00 „Onytė ir Jonukas“. Radio vaizdas jaunimui; 18.20 Weberio uv. „Obertonas“; 19.30 Laiko įvykiai, pranešimai iš fronto ir koncertas, sporto apžvalga ir Zinios vokiečių k. RP; 20.15 Mažojo orkestro koncertas; 21.00 Zinios lietuvių k.; 21.10 Mažojo orkestro koncerto tęsinys; 22.00 Zinios vokiečių k. RP; 22.15 Šokių muzika (pl.); 23.00 Programos pabaiga.

PIRMADIENIS, 17. XI.

5.00 Vokiečių kariams RP; 6.00 Dienos mintys, Rytinis koncertas (pl.); 6.40 Mankšta. Vad. Kotryna Marijoniūnė; 7.00 Zinios vokiečių k. RP; 7.15 Zinios lietuvių k.; 7.30 Koncertas RP; 8.00 Lietuviška muzika (pl.); 8.20 Koncertas RP; 9.00 Zinios vokiečių k. RP; 9.15 — pertrauka; 10.00 Iš operų (pl.); 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Pl. muzika (pl.); 12.30 Zinios vokiečių k. RP; 12.45 Pl. muzika; 13.00 Zinios lietuvių k.; 13.15 Viduridienio koncertas RP; 14.00 Zinios vokiečių k. RP; 14.15 Popietinis koncertas RP; 15.00 Zinios vokiečių k. RP; 15.30—16.00 pertrauka; 16.00 Pelikasa Šimkūnas: Suvalkia (iš ciklo „Pažinkime tėvynę“); 16.15 Solistų koncertas. Sol. Beatrice Grincevičiūtė ir op. Sol. Stasys Sodeika; 16.45 Zinios lietuvių k.; 17.00 Zinios vokiečių k. RP; 17.15 Garsų paradas (pl.); 17.45 Vytauto Bičiūno novelė: Žvakutė; 18.00 Garsų paradas (tesinys); 18.30 Laiko įvykiai, pranešimai iš fronto; 19.15 Beethoveno kūrinių koncertas. Transliacija iš Kauno Miesto Teatro; 21.00 Zinios lietuvių k.; 21.10 Lietuvių nacionalistų partijos pranešimai; 21.20 Simfoninė muzika (pl.); 22.00 Zinios vokiečių k. RP; 22.15 Šokių muzika (pl.); 23.00 Programos pabaiga.

Valstybinis degtuku fabrikas skelbia varžytynes, suvežti iš Mauručiu miško sandėlio (geležink. stotis) apie 1250 ktm. drebulinių rąstų ir fabriko kiemą. Pasiūlymus, apmokėtus po 30 pf. nuo lapo, pateikti iki š. m. lapkričio 17 d., 11 val., fabriko kontorai, Viljampolėje, Raudondvario pl. 20. 3505(2)

Raseinių Apylinkės Teismas skelbia, kad 1940. I. 27 nutarė: 1939. IX. 29 mirusio Prano Janušaičio naminį testamentą patvirtinti vykdyti. Aps. byl. Nr. 286/40. 3586(1)

Raseinių Apylinkės Teismas šaukia mirusio 1920. II. 4 d. Izidoriaus Bubulo įpėdinius 6 mėn. būvy atsileipti ir pareikšti teises į jo palikimą, esantį Lovaičių km. 28,68 ha žemės su trobesiais ir Aleknų km. 3,61 ha ganyklų, abu Viduklės valsč. 3581(1)

Kaip slidinėjama Sovietų Sąjungoj

Kai 1939 m. Žiemą prie 50° šalčio suomių slidininkai narsiais žygiais įsibraudavo į sovietų pozicijas ir pridarindavo daug nuostolių, bolševikų vyresnybė pamatė, jog verta susirūpinti slidžių sporto populiarinimu. Suomiių slidininkai į dieną suvažinėdavo daugiau kaip po šimta kilometrų ir kiekvieną kartą prieš eilę sukeldavo baimę ir paniką. Dėl to sovietai ne juokais susirūpino slidžių sportu. Armijoje buvo pradėta didelė propaganda. Kiekvienas karys turėjo risti slėdes ir pradėti slidinėti. Spaudos skiltyse pasipylė eilė heroiškių žygių, kuriuos tariamai atlikdavo sovietų kariai, kovodami prieš Suomiją. Tu žygių autoriai iš tikrųjų buvo tie patys suomių. Žinoma, tai nieko nereikšė sovietinės spaudos žmonėms. Jiems netekdavo sukliki galvos sovietų karių žygdarbiams išgalvoti: užtekdavo paimiti vieną kitą suomių veiklos atlaizų ir pakeisti vardus.

Užėmus Baltijos kraštus, estų, latvių ir mūsų sportininkai įtikinančiai pamatė, kas per metodai viešpatauja sovietų slidinėjimo sporte. Ypačių mokymu kaip slidinėti, niekas neužsimėdavo. Kiekvienas slidinėjo kaip tik išmanydavo.

Kaip slidinėjimu bolševikai rūpinosi, matyti iš šių metų pavasarinio surašijimo tarnybai Raudonojo armijos. Vienoje iš daugelio pastraipų buvo klausiami, kokias sporto šakas jaunuolis praktikuoja. Surašijotojas paprastai klausdavo: „Ar moki slidinėti?“ Tai būdavo viskas, ko jis norėdavo. Apie futbolą, krepšinį, lengvąją atletiką ir kt. nebūdavo nė kalbos. Rašančiam šias eilutes juokais užsiminus, jog jis buvo pasaulinėse slidžių pirmenybėse Zakopanė, už stalo sėdįs karys net rankas ėmė trinti. Pakartotinal priminus, jog pirmenybėse dalyvavęs tik kaip žiūrovas, o ne aktyvus dalyvis, karys atsakė (rusiškai):

— Tai nieko. Jei jau kartą buvau pasaulio pirmenybėse, tai reikšia, jog esi puikus slidininkas. O tokių mūsų kariuomenei labai reikia...

Ugiau kalbėti šia tema nebuvo reikalo, teko tik nusisūpsoti, išgirdus tokią linksmą nuomonę.

Viena žymiųjų Latvijos slidininkų Mirsa Martinsonė, neseniai ištekėjusi už greitojo čiuožimo Europos meistro Berzino, „DZ im Ostland“ skiltyse pasakoja apie slidžių sportą Sovietų sąjungoj.

Martinsonė, kurios brolis turėjo tarnauti Raudonojoje Armijoje, turėjo taip pat eilę progų dalyvauti sovietų armijos slidžių pirmenybėse netoli Maskvos. Be to, Martinsonė dalyvavo ir Sovietų Sąjungos pirmenybėse. Latvių slidininkei krito į akis, jog pas

bolševikus slidėse, kaip ir kitose sporto šakose, nebuvo jokios ribos tarp profesionalų ir mėgėjų. Raudonosios Armijos pirmenybių laimėtojai gaudavo pinigine premija 1000 rublių.

Martinsonė yra dalyvavusi daugelyje rungtynių įvairiuose kraštuose, tarp kitko ir 1936 m. olimpinuose žaidimuose Garmisch-Partenkirchene, bet tokių dalykų, kaip Sovietų Rusijoje, jai niekur neteko pastebėti. Pavyzdžiui, suoliuose vietų lėmimas buvo labai savotiškas. Laimėtojas skelbiamas neatsižvelgiant į stilių ir laikyseną. Svarbiausia būdavo toliausiai nuokti. Kitaip tariant, visiškai atmetama suolio kokybė, paliekant vien kiekybę. Suprantama, klestint panašioms taisyklėms, tekdavo pamatyti neįjaukių, net pasibaistųjų numerių.

I pirmenybėse buvo atvykę keli buv. Austrijos slidininkai, suvilioti sovietinio rojiaus gėrybių. Jie pademonstravo gražiu suolių ir netrukus buvo nugrūsti į kilaikiuosius GPU rūsius, iš kurių ištrukti, kaip žinome, nėra ypačių jautri augaliumu. Mat, jie buvo įtarti šnipinėjimu. Taip žuvo tie, iš kurių sovietų slidininkai galėjo daug ko naudingo išmokti.

Slalomas Sovietų Sąjungos pirmenybėse juokingai lengvas. Martinsonė laimėjo antra vietą ir tik dėl to, kad šioje rungtyje, kaip ir kitur, viska buvo galima pasiekti jėga, bet nieku būdu ne technika. Taip, kaip Sovietų pirmenybėse, Vakarų Europoje slidinėja pradžiokai, dar neišmokę techninių gudrybių ir bandą slidinėti vien jėga. Sovietų slides ir priedai prasti ir negali nė iš tolo lygintis su norvegų, suomių ir kt. kraštų išdirbiniais. Taip pat sovietų slidininkų pasiekimai menkokai, nes Baltijos kraštų sportininkai raškė pergale po pergalės, o Baltijoje slidinėjimas nėra pasiekęs ypatingai aukšto lygmens.

Dabar slidinėjimui vėl atsiveria platus galimamų, ir slides vis daugiau užkariauja mėgėjų ir tampa tautiniu sportu.

Šac. maių turnyras

Lapkričio 22—23 d. d. „Perkūno“ klubo patalpose, Poškos 1, Kūno Kultūros Rūmai rengia Kauno šachmatų rudens turnyrą. Norintieji turnyre dalyvauti užsirašo Kūno Kultūros Rūmuose. Išrašymo laikas baigiasi lapkričio 21 d. 12 val. Turnyro žaidimai vykdomi vieno minuoto sistema. Dalyvių, pralaimėjęs partiją ar sužaidęs dvi lygyomis, iš tolesnių žaidimų išbraukiamas. Pirmos ir antros vietos laimėtojai gaus dovanėles.

TEISMINIAI SKELBIMAI

Anykščių Apylinkės Teismas skelbia, kad 1938 m. rugsėjo 3 d. nutarė mir. 1938 m. birželio 30 d. Jurgio Strogalo naminį testamentą, surašytą 1938 m. balandžio 24 d., patvirtinti. (aps. b. Nr. 615/38 m.). 3588(1)

Anykščių Apyl. Teismas skelbia, kad

1) 1940 m. rugsėjo 18 d. nutarė mir. 1940 m. rugsėjo 9 d. Zigmanto - Zigmo Nargelo notarinį testamentą, surašytą Anykščių Notaro J. Maželio 1939 m. liepos 8 d. Rejestro 1345 Nr., patvirtinti (ap. b. Nr. 599/40).

2) 1941 m. rugpiūčio 20 d. nutarė Adomą Laskauską, gyv. Anykščių m., skirti globėju nežinia kur esančio Alfonso Laskausko turto, esančio Anykščių m., susid. iš dviejų aukštų mūro namo, jo teisėms ginti ir turtui apsaugoti (gl. b. Nr. 529).

3) 1941 m. rugpiūčio 23 d. nutarė Aliną Hoppenaitę - Puzinauskienę, gyv. Anykščių m., skirti globėja nežinia kur esančių Stefanijos Hoppenienės ir Karolinos Jazdauskienės turto, esančio Anykščių m. Vilniaus g. 23 Nr., jų teisėms ginti ir turtui apsaugoti (gl. b. 530).

Anykščių Apyl. Teismas šaukia į savo kamera Anykščiuose

1) 1941 m. spalio 3 d. mir. Antano Baniūno įpėdinius 6 mėn. būvy nuo šio skelbimo dienos pareikšti savo teisių į jo palikimą iš 9,5 ha žemės su trobesiais, Vaišvilėškių km., Anykščių vis. (ap. b. Nr. 481). 3587(1)

Raseinių Apylinkės Teismas skelbia, kad 1940. I. 27 nutarė: 1939. IX. 29 mirusio Prano Janušaičio naminį testamentą patvirtinti vykdyti. Aps. byl. Nr. 286/40. 3586(1)

Raseinių Apylinkės Teismas šaukia mirusio 1920. II. 4 d. Izidoriaus Bubulo įpėdinius 6 mėn. būvy atsileipti ir pareikšti teises į jo palikimą, esantį Lovaičių km. 28,68 ha žemės su trobesiais ir Aleknų km. 3,61 ha ganyklų, abu Viduklės valsč. 3581(1)

Raseinių Apylinkės Teismas skelbia, kad 1940. X. 7 nutarė: 1940. IX. 8 mirusios Domicelės Kumpikevičienės notarinį testamentą, surašytą 1939. I. 16 Raseinių notaro, patvirtinti vykdyti. Aps. byl. Nr. 1482/40. 3585(1)

Raseinių Apylinkės Teismas skelbia, kad 1941. XII. 10 d. 10 val. Raseiniuose bus sprendžiama Bacienės Pranės ir kt. su Baciu Petru dėl išlaikymo civ. byl. Nr. 927/41. Atsakovui neatvykus bus sprendžiama be jo. 3582(1)

Raseinių Apylinkės Teismas skelbia, kad 1940. IX. 27 nutarė: 1940. IV. 7 mirusio Jono Dapkevičiaus naminį testamentą patvirtinti vykdyti. Aps. byl. 1202/40. 3583(1)

Raseinių Apylinkės Teismas skelbia, kad 1941. IX. 18 nutarė: 1941. V. 7 mirusio Stanislovo Norkevičiaus naminį testamentą patvirtinti vykdyti. Aps. byl. Nr. 813/41. 3584(1)

Raseinių Apylinkės Teismas šaukia mirusio 1941. VI. 24 Prano Juodžio įpėdinius 6 mėn. būvy atsileipti ir pareikšti teises į jo palikimą, esantį Gėgių km. Šimkaičių valsč. 18,25 ha žemės su trobesiais. Aps. byl. Nr. 1062/41. 3580(1)

Raseinių Apylinkės Teismas šaukia mirusio 1938. IX. 10 Prano Milkaus įpėdinius, 6 mėn. būvy atsileipti ir pareikšti teises į jo palikimą, esantį Keruvų km. Girkalnio valsč. 11 ha žemės ir 2 ha miško su trobesiais. Aps. byl. Nr. 1173/41. 3579(1)

Jurbarko Apylinkės Teismas šaukia mirusio 1941 m. sausio 14 d. Vincento Viršilos įpėdinius per 6 mėn. nuo šio skelbimo dienos pareikšti savo teises į palikimą, esantį Zindaičių km., Jurbarko valsč., ir susid. iš 5 ha 50 arų žemės ūkio su trobesiais. Aps. b. Nr. 832/41 mt. 3575(1)

Jurbarko Apylinkės Teismas skelbia, kad 1941 m. spalio 22 d. nutarė mir. 1941 m. sausio 14 d. Vincento Viršilos naminį testamentą, surašytą 1940 m. rugsėjo 7 d., patvirtinti. Aps. b. Nr. 784/41 mt. 3574(1)

Paleistas prancūzų belaisvis, išgelbėjęs 3 vokiečių karius

PARYŽIUS. XI. 14. Vokiečių valdžios organų iniciatyva, buvo paleistas vienas iš Cherbuorgo kilęs karo belaisvis, kuris buvo belaisvių stovykloje Saaro krašte. Tas belaisvis buvo paleistas į tėvynę, nes jo tėvas su keliais kita's žmonėmis išgelbėjo tris vokiečių karius, kuriems grėsė pavojus prigerli.

ZENEVA. Londono laikraštis „Star“ rašo, kad darosi vis skubėnis reikalas pradėti lemiamą karinę akciją. Nurodydamas į nei-

giamą Suomijos atsakymą Jungtinėms Valstybėms, anglų laikraštis tvirtina, kad Sovietų Sąjunga dabar turinti tikrą motyvų reikalauti iš Didžiosios Britanijos paskelbti karą Suomijai ir kad Didžioji Britanija turi maža svarbių priežasčių toliau atidėti karo paskelbimą. Laikraštis „Evening News“ pareiškė, kad reikalingos didžiulės pastangos, kurios įrašintų pasiekti maksimalinę karo reikmenų gamybą.

Bekanntmachung

Über die Versorgung aller Selbstkleider der Wehrmacht und aller Reichsdeutschen mit Textilwaren und Schuhen

Die Bekanntmachung über die Versorgung der Bevölkerung mit Spinnstoffwaren und Schuhen vom 5. 11. 1941 und die hierzu erlassenen Durchführungsvorschriften vom gleichen Tage regeln den Warenempfang von Spinnstoffwaren und Schuhwerk ausschließlich über Bezugsheine.

Für alle Selbstkleider der Wehrmacht, alle Reichsdeutschen sowie alle reichsdeutschen Zivilpersonen, welche im Besitz der zurzeit gültigen 2. und 3. Reichskleiderkarte sind, wird mit sofortiger Wirkung folgendes bestimmt:

1. Vor Empfang eines Bezugsheines müssen die entsprechenden Abschnitte der Reichskleiderkarte in der zuständigen Ortsstelle des Ernäh-

rungs- und Wirtschaftsamt abgegeben werden.

2. Reichsdeutsche, welche keine Reichskleiderkarte erhalten haben, weil sie aus der Versorgung der Heimat ausgeschieden sind, müssen die von ihrem zuständigen Wirtschaftsamt ausgestellte Bescheinigung hierüber vorlegen.

3. Die Versorgung erfolgt im Rahmen der durch die 3. Reichskleiderkarte vorgesehenen Menge.

4. Die verausgabten Bezugsheine werden auf der Personalkarte des Antragstellers eingetragen.

Der Generalkommissar in Kaun i. A. Dr. PENSE

Kaun, den 12. November 1941.

Skelbimas

apie visų vokiečių kariuomenės narių, kurie patys išpyja drabužius, ir visų Reicho vokiečių aprūpinimą tekstilės prekėmis ir balais

1941 m. lapkričio 5 d. skelbimas apie gyventojų aprūpinimą siūlų audiniais ir batais ir ta pat dieną išleisti vykdyti nuostatai sutvarko siūlų audinių ir batų pirkimą vien tik su leidimais.

Visiems vokiečių kariuomenės nariams, o taip pat visiems Reicho vokiečiams civiliams, kurie turi dabar galiojančias II-ą ir III-čią Reicho drabužiams pirkti korteles, nustatoma ir tuoj pradeda veikti, kas seka:

1. Prieš gaunant pirkimo leidimą atitinkamos iškarpos iš Reicho drabužiams pirkti kortelių turi būti atduotos tam tikrose maitinimo ir ūkio biuro vietose įstaigose.

2. Reicho vokiečiai, kurie nėra gavę Reicho drabužiams pirkti kortelių, nes jie yra iš tėvynės aprūpinimo ribos išvažiavę, turi pateikti apie tai kompetingum savo ūkio organų išduotus liudijimus.

3. Aprūpinimas įvyksta trečiosios Reicho drabužiams pirkti kortelės numatytose ribose.

4. Išduoti leidimai pirkti bus įrašyti į gavusiojo asmens liudijimą.

Generalinio Komisar Kaune pavadamas Dr. PENSE

Kaunas, 1941 m. lapkričio 12 d.

Kėdainių Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. spalio 29 d. nutarė 1941 m. gegužės 2 d. mir. Kazio Maziliausko naminį testamentą, surašytą 1941 m. balandžio 28 d., patvirtinti (A-56-41). 3566(1)

Kėdainių Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. rugsėjo 29 d. nutarė mir. 1940 m. gegužės 16 d. Uršulės Lukoševičiūtės naminį testamentą, surašytą 1940 m. sausio 4 d., patvirtinti (A-38-41). 3562(1)

Kėdainių Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. spalio 17 d. nutarė mir. 1940 m. rugsėjo 22 d. Kazio Jasudavičiaus, naminį testamentą, surašytą 1940 m. birželio 15 d., patvirtinti (A-52-41). 3561(1)

Kėdainių Apyl. Teismas šaukia mir. 1934 m. vasario 8 d. Vinco, Adomo sūn., Mickevičiaus įpėdinius 6 mėn. būvy nuo šio paskelbimo dienos pareikšti savo teisių į jo palikimą (A-67-41). 3565(1)

Kėdainių Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. lapkričio 7 d. nutarė mir. 1941 m. sausio 26 d. Elenos Narkevičienės naminį testamentą, surašytą 1940 m. sausio 25 d., patvirtinti (A-48-41). 3564(1)

Kėdainių Apyl. Teismas skelbia, kad 1941 m. spalio 29 d. nutarė mir. 1941 m. birželio 2 d. Igno Gvildžio naminį testamentą, surašytą 1941 m. gegužės 16 d., patvirtinti (A-47-41). 3563(1)

Prienu Apylinkės Teismas skelbia, kad 1941 metais lapkričio mėn. 11 dieną nutarė: nežinia kur esančių Felicijos ir Igno Kalkofų turto, esančio Smitiškių km., Prienu valsč. globėja, jų teisių ir turtu rūpintoja paskirti Felicijos Kalkofienės seserį — Katariną Salenekiene. Aps. byl. 473/41 m. 3554(1)

Joniškio Apylinkės Teismas šaukia nežinia kur esančią Antaniną Biguzaitę - Bulioliene stoti teisman laike 6 mėnesių atsakove jai iškeltoje Vinco Buliolio byloje dėl ištuokos (b. Nr. 978/41). Nustatytą laiką atsakovėl neatsiliepus, byla bus sprendžiama be jos. 3577(1)

Vokiečių kariuomenė

padedant Miesto Operos orkestrui rengia pirmadienį, 1941 m. lapkričio mėn. 17 d.
1941/42 M. KARO ŽIEMOS PAGALBOS NAUDA
Kauno Miesto Teatre Beethoven — Koncerta Pradžia 19.15 val.
PROGRAMA:
1) Overtiura Coriolan op. 62
2) Pianino ir orkestro koncertas C moll op. 37
3) Simfonija F dur nr. 8 op. 93 Išpildo:
Kauno Miesto Operos orkestras Dirigentas: Leutnant Dr. Richard Gress
Solistas: Oberschütze Josef M. Blome.
Bilietai po 30,—, 20,—, 10,— ir 5,— rublius parduodami nuo šios dienos Kauno Miesto Teatre kasoje.

Kauno Jaunimo Teatras

Sekmadienį, lapkričio 16 d. 15 val.
TĖVO PALIKIMAS
3 pav. inscenuota lietuvių liaudies pasaka
BRĖMENO Miesto MUZIKANTAI
4 pav. inscenuota brolių Grimmų pasaka.
KONCERTINĖ DALIS
Uždaras spektaklis profsivųjų sąjungų centro biuro nariams.
Bilietai parduodami teatro knygnėlyje-kasoje (Laisvės al. 41, telef. 23717) kasdien nuo 10 iki 15 ir nuo 17 iki 19 val.

Kauno Teatras

Šeštadienį, lapkričio 15 d.
MIEGANČIOJI GRAZUOLĖ
P. Čaikovskio 4 p. baletas.
Bilietai nuo 0,30—1,50 RM
Sekmadienį, lapkričio 16 d. 13 val.,
SUDRUMSTOJI RAMYBĖ
P. Vaičiūno 3 v. drama
Bilietai nuo 0,10—0,80 RM
Sekmadienį, lapkričio 16 d., vakare
CARMEN
Bizet 4 v. opera
Bilietai nuo 0,40—2 RM
Antradienį, lapkričio 18 d.,
BRANDOS ATESTATAS
L. Fedoro 3 v. pjesė.
Bilietai nuo 0,20—1,20 RM
Trečiadienį, lapkričio 19 d.,
MADAME BUTERFLY
G. Puccini 3 v. opera
Bilietai nuo 0,40—2,00 RM
Šeštadienį, lapkričio 22 d.,
TANNHÄUSER
R. Wagnerio 3 v. opera
K. Petrauskui dalyvaujant.
Bilietai nuo 0,50—2,50 RM
Sekmadienį, lapkričio 23 d., 13 val.
GULBIŲ EŽERAS
P. Čaikovskio 4 pav. baletas
Bilietai nuo 0,30—1,50 RM
Sekmadienį, lapkričio 23 d., vakare
PRISIKĖLIMAS
P. Vaičiūno 5 v. komedija
Bilietai nuo 0,20—1,00 RM
Spektaklių pradžia 18.30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniš — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

I LAISVĖ

Kaunas, Duonėlaičio 24.
REDAKCIJA interesantus priiminėja 12—13 ir 17—18 val. Telefonai: vyr. redaktoriaus 20520, red. sekretoriaus 21414, redakcijos 20530.
ADMINISTRACIJA dirba nuo 8 iki 18 val., prieš šventadienius — nuo 8 iki 15 val. Tel. 26375.
Prenumerata (laikinė, sūnčiant paštu) 1 mėn. užsakantiems 1 arba 2 egz. po 20 rb egzempliorius, užsakantiems daugiau kaip po 2 egz.—po 15 rb egzempliorius. Pinigų prašoma siųsti per Lietuvos Banko skyrius „Spaudos Zodiš“ a. a. b. vardu (papr. ein. sask. Nr. 161560) Lietuvos Bankui Kaune.
Skelbimai darbo ieškantiems 2 rb, darbo siūlantiesiems 10 rb; pirkti- mo ir pardavimo smulkūs skelbimai 15 rb; valdinijų ir prekybinių įstaigų skelbimų 1 petito eilutė 4 rb. Skelbimai priimami administracijoje iš vakaro ligi 18 val.; prieš šventadienius ligi 15 val.
Leidžia a. a. b. „Spaudos Zodiš“ Spausdina „Žaibo“ spaustuvė (Kaunas, Duonėlaičio 24).

„ELEKTROTECHNIKA“

Elektromechaninė d-vė
Kaunas, Lukšio g. 18. Tel. 28562.
Gamina elektrinius kambariams šil-dytį pečiukus.
Atlieka elektros instaliacijų, įvedimo bei remonto darbus savo medžiaga. Priima įvairius elektr. pateisymus. Krauna radio ir automobilių akumulatorius.
Perka vartotą elektros medžiagą.
3257(5)
Reikalingi Pilviškių Valstyb. Malūnui malūnininkas - meistris, malūnininkas ir valektotas. Salygos geros. Sužinoti: Pilviškių Valstyb. Malūne Pilviškuose, Malūnų g-vė Nr. 1, daug yra likę. 3534

Perkame gerame stovyje dvaračius ir molociklus

Siūlyti darbo dienomis 8—17 val. Statybos Trestui, Tiekimo Skyriui, Ožeškienės gt. 18, tel. 29005.
3462(3)

SKELBIMAS

Joniškėlio Apylinkės (Biržų apskr.) Ligoninei skubiai reikalingas gydytojas, akušerė (VIII kateg. atlyg.), 2 jas-ordinatorius (XII kateg. atlym-d. seserys (VII kateg. atlyg.), ir prityręs ūkio vedėjas (IX kateg. atlyg.). Pragyvenimo sąlygos geros. Prašymus su curriculum vitae siųsti Joniškėlio ligoninės direktoriui.
3429(3)

Akc. B-vės „MAISTAS“

Tauragės fabriku skubiai reikalinga mašininkė, mokanti vokiečių kalbą. Atlyginimas geras
3578(1)

PRANEŠIMAS.

Davusieji taisyti laikrodžius ir plunksnaočius buv. artelei „Laikrodis“ Laisvės al. 40 nr., Savanorių prosp. 141 nr. ir Prezidento g-vė 3 nr., gali juos atsimiti darbo valandomis iki lapkričio mėn. 30 d. Prezidento g-vė 2 Nr. Telef. nr. 29698.
Likvidacinė komisija
3559(4)

PAPIGINTAS SPEKTAKLIS PROFESINIŲ SĄJUNGŲ NARIŲ VAIKAMS

Š. m. lapkričio mėn. 16 d. 15 val. Profesinės Sąjungos ruošia spektaklį savo narių vaikams Jaunimo teatre. Statoma „Brėmų miesto muzikantai“, „Tėvo palikimas“ ir koncertinė dalis. Koncertinėje dalyje grieš Br. Jonušo vadovaujamas dūdų orkestras. Visu vietu bilietų kainos vienosios 2.— rub. Vietos nenumuotos. Atėję žiūrovai pasirenka sau esamas laisvas vietas. Bilietai parduodami Jaunimo teatre (buv. Metropolitan) kasoje nuo 8—13 ir 14—17 val. 3437

DĖMESIO!

Pagal Kauno Miesto S-bės Kuro Dalies išduotus leidimus (korteles) Kuro Vartotojų Kooperatyvas „KURAS“ visiems parduoda malkas iš savo Žiemos Uostė ir Šančiuose turimų sandėlių. Prašome kuro vartotojus naudoti sau artimesniais mūsų sandėliais.
Savo nariams kooperatyvas sten-giasis malkas pristatyti į namus. Priimami nauji nariai.
Kooperatyvas „Kuras“, Kaunas, Gedimino g. 7a, telef. 27868. 3463(3)
Raudondvario tilto darbams reika-lingi: dailydės, šaltkalviai, šveisuoto-jai ir papr. darbininkai. Salygas suži-noti! Kauno kelijų rajono raštinėje darbo val. Kaune, Veiverių g. Ns. 18. 3388(2)

Vilniaus Universiteto Pirmosios (1940 m.) Laidos teisininkams ir ekonomistams.

Karo laiku žuvo pas foto „Atelier Zinnaida“ užsakytoji Vilniaus Univer-siteto pirmosios teisininkų ir ekono-mistų laidos vienetė. Dabar tenka ją gaminti iš naujo. Todėl visi teisinin-kai ir ekonomistai, baigę universitetą 1940. VI. 15, prašomi prisiųsti savo fotografijas iki lapkričio 15 d. šiuo adresu: P. Vilutis, Laisvės al. 50 Nr. b. 3, tlf. 24851. Kitoje pusėje fotogra-fijos turi būti aiškiai parašyta pavar-dė, vardas ir adresas. Buv. Jūsų se-niūnas P. Vilutis ir ekonomistas se-niūno įgal. Pulkys Jonas. 2055

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

Reikalinga namų ruošai mergina, mylinti vaikus. Rekomendacija būti-na. Vaižganto 20, telef. 23749. 3381(2)

Trijų asmenų šeimai reikalinga šei-mininkė, mokanti vokiečių kalbą. Kreiptis nuo 9 iki 10 val. viešbutis Versal, kambarys Nr. 15. 3497(2)

3 asmenų šeimai reikalinga švari, vaikus mylinti nuolatinė tarnaitė. Kreiptis: Apynių 7a (Siaulių gtv. skersgatvis, mūr. namukas) pas Abro-maitį. Atlyginimas ir sąlygos geros. 3596(1)

Skubiai reikalingi prityrę saskaity- ninkai. Pageidautina mokantieji ir vokiečių kalba. Fabrikas „Bostonas“, Viliampolė, Šiluvos g-vė 14, telef. 23940. 3472(2)

Šeimai su vienu metų vaiku skubiai reikalinga prityrusi ir sąžininga tar-naitė. Atlyginimas geras. Vaižganto g-vė 30, b. 2, Teirautis 18—21 val., telef. 23773. 3595(2)

Trijų suaugusių asmenų šeimai skubiai reikalinga savarankiška tarnaitė - šeimnininkė. Atlyginimas geras. Pa-gaidautinos rekomendacijos. Kreiptis: Kaunas, Telšių g. 12 b. 3, telef. 26996, nuo 13—15 ir nuo 18—19 val. 3598(1)

Ieškau įstaigose pasiuntinio arba sargo vietos. Turiu pažymėjimą. Siū-lyti Nemuno g. 9 Nr. Bušeris. 3198(1)

Reikalinga mokanti namų ruošą ir virti mergaitė prie 3 m. amž. vaiko. Atlyg. — 60 Rb, mėn. Kreiptis: Mi-chalinava, III takas Nr. 11 b. 4. Ra-fanavičius (prie Inkaro fabr.). 3576(2)

Valstyb. Dr. K. Griniaus vardo Sa-natorijai A. Panemunėje reikalinga medic. sesuo. 3590(3)

Reikalinga tarnaitė. Kėstučio 7, but. 4. 3541(1)

Namų ruošai skubiai reikalinga ateinanti moteris. Kreiptis Sasnauskio g. 15, b. 1. 3552(1)

Skubiai reikalingas radio technikas ir prityręs laikrodininkas. Ten pat PERKA radio dali*, senus aparatus ir laikrodžių dalis. Savanorių pr. 5. 3555(6)

70 ha ūkiui, esančiam Raseinių apskr., skubiai reikalingas ūkvedys, be šeimos. Kreiptis pas inž. Novicki. Kaunas, Višinskio g. 26 nr., but. 3. Reikalingos rekomendacijos. 3556(1)

Ieško darbo

Jauna mergaitė skubiai ieško darbo prie įstaigos valymo ar dviejų asme-nų aptarnavimo. Kreiptis: Savanorių pr. 150, b. 4. 3515(1)

Buhalteris, turįs 15 metų praktikos, baigęs Prekybos ir pramonės komer-cinę, buhalterijos mokyklą, nori gau-ti prekybos įmonėje ar įstaigoje at-tinkamą vietą. Teirautis nuo 9—11 val. ir 17—18,30 val. Savanorių pr. 62 Nr., but. 1. 3511(4)

Ieškau skardininko darbo. Ivedu iš pečiukų į dumtraukių vamzdžius. Medžiaga savininkų. Kaunas, Darbi-ninkų g. 24, b. 3. 3451(5)

Butai ir kambariai

Dviem studentams reikalingas ar-čiau miesto centro kambarys su baldais. Kaina nesvarbu. Galima maisto produktais. Pranešti „I Laisvė“ adm. dėl studento. 3529(3)

Išnuojamas 1 ar 2 vyrams kam-barys, Šančiai, II kranto g-vė nr. 16, b. 3. Sužinoti popietinėmis valando-mis. 3545(1)

Išnuojamas kambarys 1—2 as-menims, be baldų. Kanto 15, b. 3, tel. 22749. 3551

Reikalingas dalinai mebliuotas kambarys nepertoli centro. Turiu durpių ir galiu išmokyti vokiškai. Siūlyti adm. Nr. 120. 3601(1)

Parduoda, perka

Pirkstu arifmometrą ir rašomąją mašiną. Laisvės al. 38, but. 4, telef. 21407. 3343(4)

Tuojuo pirksiu foto aparatą „Leica“. Skambinti telefonu Nr. 21057 nuo 15—18 val. 3400(3)

Pirkstu sidabrinę lapi arba keisui į mot. palatą. Už gražią lapi duosiu dar kitką priedo. Kreiptis su pasiūlymais į Tulpių gt. Nr. 11, buto 8. 3599(1)

Pirkstu užsieninį gerai užlaikytą vaikų vežimėlį. Skambinti tel. 26313 nuo 11 iki 13 ir nuo 17 iki 21 val. 3592(1)

Parduodama vaikų vonelė, cink. bakas, stalai, dulkiasiurbis, patefo-nas ir žiūronas. Teirautis nuo 15 iki 18 val. K. Petrausko g. 35 b. 2. Telef. 22118. 3594(1)

Parduodu akordeoną Tango Primar, baltas, lenkta klaviatūra. Sužinoti Sa-vanorių pr. 170 b. 4, nuo 17—20 val. arba telef. 23649. 3458a(1)

Parduodami statybiniai siūlypai nuo 900—1000 kv. m. (tinka daržams ir sodui) Gričiupio rajone, netoli Saulės gatvės. Kreiptis Perkūno aikštė 7 Nr. nuo 17—19 v.; šventadieniais nuo 10—16 val. 3457(2)

Pirkstu pianiną. Siūlyti telef. 28750 nuo 16—18 val. 3525(1)

Ieškoma pirkti šunį-sargą. Siūlyti aviacijos komandantūrai, vertėjui Jatinokui. Tel. Nr. 21306. 3539(1)

Parduodamas geram stovyje luksu-sinis vežimėlis ir vaiko lovytė. Tei-rautis tel. 28-029 Rūtų g. Nr. 3. 3527(1)

Parduodamas visai naujas nė karto nevertotas geriausios pasaulyje fir-mos „Contax“ foto aparatas ir stalo elektr. lempa. Skambinti telefonu 24982 nuo 9 iki 13 val. darbo dienomis. Pamatyti ga-lima nuo 18—20 val. Kėstučio g. 17, but. 8. 3544(1)

Skubiai parduodu radio aparatą, elektrinį prosą, lango užuolaidas, liustrą, auksinį šliūbinį žiedą, padū-žas, užvalkalus ir kitką. Kreiptis nuo 9—12 ir nuo 14—17 val. Vokiečių g-vė Nr. 146. 3548(1)

Pirkstu: gerą vyrišką rankinį laik-rodį, auksinį su akute žiedą, padėveta kostiuma, didesnio ūgio, projektą su baterijom. Siūlyti nuo 9—12 val. ir nuo 14—17 val. Vokiečių g-vė Nr. 146 (įėjimas iš gatvės). 3548a(1)

Pirkstu gerą radio aparatą. Siūlyti laikr. adm. dėl A. B. 2920. 3553(1)

Pirkstu rūbams spintą ir pianiną. Siūlyti tel. 25344. 3557(1)

Butai ir kambariai

Dviem studentams reikalingas ar-čiau miesto centro kambarys su baldais. Kaina nesvarbu. Galima maisto produktais. Pranešti „I Laisvė“ adm. dėl studento. 3529(3)

Išnuojamas 1 ar 2 vyrams kam-barys, Šančiai, II kranto g-vė nr. 16, b. 3. Sužinoti popietinėmis valando-mis. 3545(1)

Išnuojamas kambarys 1—2 as-menims, be baldų. Kanto 15, b. 3, tel. 22749. 3551

Reikalingas dalinai mebliuotas kambarys nepertoli centro. Turiu durpių ir galiu išmokyti vokiškai. Siūlyti adm. Nr. 120. 3601(1)

Ivairūs

JEI IŠVERSTI KA NORS REIK, I SAPIEGOS 6 EIK

Vertimų biuras „Plunksna“ verčia į vokiečių kalbą prašymus, pažymėj-i-mus ir kitus raštus. Kaunas, Sapie-gos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr., Tlf. 23727. 3144(25)

Kas žino apie Paškevičių Kazį, V. D. Universiteto technikos fakulteto IV kurso studentą, gyvenusį Kaune, Ra-mioji g-vė Nr. 1, bolševikų sulmtą 1941 m. birželio 20 d., prašau pranešti Rukšėnui Kostui, Kaunas — A. Pa-nemunė, Birutės g-vė 23, b. 1. telef. 41563. 3423(3)

Pamestas pasas ir geležinkelio liu-dymas Jankausko Jono, gyvenančio A. Panemunėje, Balandžio g-vė 2. Ra-dusį prašau ten ir gražinti. 3591(1)

A. ŽITINEVIČIUS
Siuvėjas priima užsakymus. Kaunas, Mickevičiaus g-vė 23, b. 3. 3593(1)

VERTIMŲ, PRAŠYMŲ IR PERRAŠI- NĖJIMO BIURAS

Vertimai iš lietuvių ir kitų kalbų į vokiečių kalbą.
Darbas atliekamas prityrusio vertėjo. Kaunas, Vasario 16 d. g. Nr. 10, bt. 6 (kieme). 3597(1)

Šokių kursai
maestro baletmeisteriai
M. ir V. VALENTINOVAI
Mokiniai priimami kasdien nuo 4 iki 9 v. vakaro.
Duonėlaičio g. 31, b. 5. III aukštas, įėjimas iš kiemo.
Atskiros pamokos pagal susitarimą. 3546(1)

Med. gydytojas
J. RUNKEVIČIUS,
vidaus, specialiai plaučių ligos, rente-geno peršvietimai ir nuotraukos, per-sikėlė į Maironio g-vė 23 Nr. Priimi-nėja ligonius kasdien nuo 10 iki 13 v. ir nuo 16 iki 19 v. 3469(11)

Kazlų Rūdoje turiu nebaigtą sta-tyti namą, bet turiu visą medžiagą baigimui. Kas turi rublių pabaigi — galės apsigyventi. Dėl sąlygų kreip-tis: Kazlų Rūda, Kaptarauskas. 3549(1)

Ūkini reikalinga: 1) kopūstams pjaustyti mašinėlė ir 2) rankiniai moliai. Siūlyti raštu Vasario 16 d. g-vė Nr. 4, but. 2. A. S. 3558(1)

Statybos darbams

SKUBIAI REIKALINGI DAI-LYDĖS, MŪRININKAI, STA-LIAI, IR PAGELBINIAI DAR-BININKAI.
Kreiptis į statybos trestą Ožeškienės gt. 18 Nr. pusrū-syje 2 kambaryje. 3495(2)

SKELBIMAS

Prašome turinčius pretenzijų į bol-ševikines taupomasias kasas (neap-mokėtų sąskaitų ar panašių mokėji-mo reikalavimų) jas raštu pareikšti ligi 8. m. gruodžio mėn. 16 d. Vėliau patiektos pretenzijos nebus tenkina-mos.
Indėlių pretenzijas nereikia pareik-šti, nes indėlius yra pėmusios T. V. Kasos ir juos moka bendra tvarka.
Taupomosios Valstybės Kasos
Kaunas, Laisvės al. 66, telef. 27685 3522(3)

Reikalingas vyr. buhalteris

Valst. Stiklo Fabrikui „Žerutis“ Radviliškyje. Kreiptis į Valsty-binį Statybinių Medžiagų Pra-monės Trestą, Kaune, Laisvės al. 52, tel. 22352. 3542(2)

Perku radio lempas, radio apar-atu, chrom-nikeliną, žerutį, senus elektros prosus, pečiukus, elektros radio anoda, radio lempų tikrinimo emisijos aparatą, ausines, elektros šniūrą, elektros patefoną ir įvairius elektros ir radio matavimo aparatus. Be to kraunu akumulatorius įvairių tipų ir padėdu ūkininkams dėl kam-bario apšvietimo. Moku aukštas kai-nas.
Radioelektrotechnikos D-vė
Savanorių pr. 212 Nr. tel. 24705. 3427(1)

Kauno Valstybinei Moterų Ligon-i-nei Putvinskio g-vė Nr. 3, reikalin-gas sargas - kurikas. Pageidaujama nevedęs ir nusimanąs apie elektra. Kreiptis į Ligoninės Direktorius. 3548(1)

Ištremtieji

Lietuvių tautos istorijoje ištrėmimas ne pirmą kartą pasitaiko. Tačiau tokio masto, koks jis buvo birželio mėnesio dienomis, pasitaikė pirmą kartą. Ne vienka abejoti, kad tas ištrėmimas niekada nebūs užmirštas lietuvių tautos istorijos. Taj dar daugiau tenka pasakyti, nes tas ištrėmimas, tai jau tam tikra lietuvių tautos epopejos dalis. Lietuvių tautos rašytojai, poetai čia turės neišsemiamą kūrybos šaltinį. Jau ir dabar visa ellė kūrinių apie tai kalba.

Tačiau ir laikraštinių, dienos aktualybės požiūriu, minimas ištrėmimas susilaukė atskiro vertinimo. Du Lietuvos žurnalistsai, V. Kemežys ir J. Petrnas, ėmėsi iniciatyvos, išleisti atskirą knygelę apie ištrėmtuosius. Ta knygelė, „Ištrėmtieji“ nelabai seniai pasirodė. Knygelė, tikime, jau suspėjo plėstis aplie. Kasgi knygelėje randa: Kokie vaizdai ten iškyla? Kokie statistiniai duomenys sumirga? Pagaliau ar tai v'si duomenys? Be abejo, kiekvienas, pradėjęs knygelę skaityti, susidurs su panašiais klausimais. Iš tikro, knygelės negalima skaityti be tam tikro jausmo, kuris primena išgyventas valandas, kai beveik kiekvienam buvo pastatyta klausimas — išveš ar neišveš.

Knygelėje duodamas vienas atsakymas, kad būtų išvežę visus, bet tuo tarpu nesuspėjo. Ir tai visai suprantama, nes išvežimas Tarybų Sąjungoje ne pirmą kartą praktikuojamas. Iš duomenų, kurie yra dabar žinomi, bolševikų valdžia trėmė ne vienos tautos žmones. Tai liudija ir tas faktas, kad drauge su mumis, buvo tomis pačiomis dienomis, tremiami mūsų kaimynai latviai ir estai. Betgi paklauskime, kas davė bolševikams bet kurią teisę žymia tautos dalį k' tur ištrėmti. Jokio atsakymo negausime, bet žinosime, kad, tai tur būt, vieninteliai nuotykiškai pasaulio istorijoje. Tikrai, ne vienka abejoti, kad vėliau būtų vežami kitai. Tai šiandien labiau negu aišku.

Knygelė trumpais bruožais palygina lietuvių tautos narių ištrėmimą birželio dienomis ir istoriskai lietuvių tautos istorijoje ne kaip minimas Murovovo vardas, kuris istoriskai yra vadinamas koriko vardu. Tačiau visį Murovovo žygią yra niekis prieš bolševikų užmačias Lietuvos krašte, o ypač birželio mėnesio dienomis. Atrodo, kad viską galima daryti, taikyti vieną ar kitą tvarką, tačiau nė kiek nebevertinti žmogaus ar tautos nario, tai parodyti galutina savo susmukimą.

Knygelėje pridėti ir išvežtųjų, ištrėmtųjų sarašai. Tik tenka perskaityti atskiras išvežtųjų sarašus antraštės, kai iš karto pamatysi, kad bolševikai neaplenkė nė vieno socialinio junginio. Buvo vežami kunigai, mokytojai, kariai, teisininkai, menininkai, gydytojai, akušerės, agronomai, studentai, galles tingiosios seserys, žurnalistai, vaistininkai. Tokios yra knygelėje išvežtųjų sarašus antraštės. Čia tenka pridėti, kad buvo vežami ir paprastai darbininkai ir darbininkės.

Netenka abejoti, kad knygelėje surašyti išvežtieji toli gražu ne visi. Ten tik įtraukta bendra suma 940 ištrėmtųjų. O jų esama tūkstantčiais, todėl palieka kitus ištrėmtuosius taip pat viešai laikraštiniškai sarašyti. Ten taip pat iškilis ne vienas ištrėmimo būdingas momentas ar bus paskelbtas dokumentas. O tuo tarpu reikia sveikinti sveiką iniciatyvą. Taj iniciatyvą reikia palaikyti ir padėti, kad ištrėmtųjų sarašai būtų papildyti ir tinkamai nušviesti.

1941 m. lapkričio 14 d. Kaišiadoryse mirė ilgai sirgęs

Jurgis Bauba

Laidotuvis pirmadienį, lapkričio 17 d. Giminiams ir pažįstamiems praneša broliai

Viktoras ir Kazys

Agronomų suvažiavimo antroji diena

Žemės ūkio rūmų agronomų suvažiavimo antrąją dieną, kaip ir pirmąją, buvo išskelta įvairių žemės ūkio klausimų, susijusių su gyvenamuoju momentu ir ateities žemės ūkio uždaviniais.

Dir. Šerkšnas plačiai išdėstė metodo reikšmę žemės ūkio kursuose. Agronomai negali apsiriboti tik patyrimu, žinioms perduoti turi surasti ir pritaikyti aiškų metodą.

Statybos darbų tema kalbėjo inž. Mačiūnas. — Per paskutinįs 20 metų žemės ūkis padarė didelę pažangą. Kai kurios ūkio šakos lygiuoja su vakarų kraštų kultūromis. Tuo tarpu žemės ūkio statyba yra atsilikusi nuo bendros žemės ūkio pažangos. Visą pagalbą, kurią teikė ŽŪR žemės ūkio statybos srityje, mažai pasiekdavo tikslą, nes ūkininkai, statydami trobesius, su jėms paruoštais projektais galėdavo daryti ką tik norėdavo. Todėl ir ŽŪR traktori norai nuėdavo niekais. 1939 m. buvo išleistas kaimo statybos įstatymas, kuris sudarė tik pradžią kaimo statybos tvarkymo. Generalinio Komisarų ruošiamas paskelbti kaimo statybai tvarkyti įsakymas radikaliai pertvarko kaimo statyba. Įsakymu bus numatyta, kad visa statyba turės būti vykdoma tik pagal detalus projektus. Šiuos projektus turės paruošti: tipinius projektus ŽŪR statybos skyrius, individualinius projektus, be ŽŪR statybos skyriaus, dar ir apskričių bei rajoninių technikai. Šis įsakymas mūsų kraštui turės didelę reikšmę, ir statybos srityje sprędai pažengsime pirmyn. Tas pats įsakymas ŽŪR statybos skyriaus pareigūnams užveda dideles pareigas.

Žiemos metu jau bus ruošiamasi naujai statybai — reikės pagaminti visa ellė naujų tipinių projektų. ŽŪR statybos skyriuje tas darbas jau pradėtas. Apskričių technikus rudenis ir žiemos metu reikės nuvykti apžiūrėti karo sudėgintų bei apnaikintų trobesių — taip pat reikės nuvykti ir pas norinčius statyti ūkininkus ir su jais aptarti būsimosios statybos reikalus.

Agri. Barzdienė supažindino su namų ūkio ir namų pramonės skyriaus darbais. — Bolševikiniais laikais moteris buvo stengiamasi išplėsti iš šeimoms, užsodinti ją ant traktorių ir priristi prie kitų grynai vyriškų darbų. Žinoma, tos moters prigimčiai svetimos naujybės mūsų lietuviški ūkininkė nesudomino. Dabar, namų ūkio ir namų pramonės skyriams pradėjus darbą ir kompleksuojant apskrityse darbininkes, praėjusių

metai nepaprastai jaučiami. Bolševikams panaikinus skyrius, visos namų ūkio ir namų pramonės darbininkės išsiškaldė, ieškodamos darbo kitose srityse. Liko tik nedidelė dalis. Todėl dabar jaučiamas nepaprastas darbininkių trūkumas. Šiuo metu apskrityse dirba 32 instruktorės. Apskrityse ruošiami įvairūs kursai: specialūs virimo, kepimo, higienos, konservavimo, skalbimo, vienur kitur ilgalaikiai kursai (1—2 mėn.). Po ilgalaikių namų ūkio ir namų pramonės kursų pakeičiama suruošti kursų darbų parodėles, kuriose būtų pravedama drabužių naudojimo ir taupymo propaganda. Tokių parodėlių rengimui yra numatyta ir lėšų.

Pradėjus veikti Lietuvos ūkininkių Dr-jai, kuri yra ŽŪR globojama, apskrityse tos draugijos skyriams tenka daug padėti. Bet turint organizuotus ūkininkes, daug lengviau yra ruošti įvairius kursus paskaitas, varžybas ir, apskritai, kelti namų ūkio kultūrą. Šios draugijos veikimas šiuo tarpu labai ypatingai nepašlym, nes bolševikai yra išvežę daug skyrių vadovių. Agronomai kviečiami prisidėti prie Lietuvos ūkininkių Dr-jos veiklos išplėtimo.

Namų ūkio ir namų pramonės srityje labiausiai kreiptinas dėmesys ir racionalų ir taupų maisto gaminimą, ir namuose pasigaminantų siūlų tikslu naudojimą, ir svarą ir tvarką. Racionalizuojant mūsų kasdieniškus kaimo valgius, kurie yra gana paprasti ir greit pagaminami, tenka propaguoti jų pajavirinimą daržovių valgais. Tai turi būti propaguojama per kursus ir kursų rengiamosiose parodėlėse. Didesniam daržovių naudojimui paskatinti ūkininkės pavasarį numatoma per Lietuvos ūkininkių Dr-jos skyrius suruošti daržovių auginimo ir jų atsargų žiemai sudarymo varžybas. Tokios varžybos buvo pradėtos ir anksčiau ir būtų davusios gražių rezultatų, bet, užėjus bolševikams liko nebaigtos.

Namų šeiminiškė per daug apkrautos laukų darbais ir per mažai turi įvairių darbų palengvinančių įrankių, per mažai patalpų — kaip sėdėlių, rūšių. Svaros ir tvarkos klausimas taip pat labai aktualus. Neatidėliojant agronomai visa tai turi iškelti per paskaitas, įvairius kursus, spaudą, radiją ir kt. Pavasarį numatoma suruošti svaros savaitę, per kurią bus įtraukti darban ir vyrai.

Agri. Špokevičius kalbėjo apie gyvulininkystės skyriaus darbų vykdymą. — ŽŪR gyvulininkystės skyrius

uždavinys — atstatyti bolševikų apgriautą gyvulių ūkį, negana atstatyti ji, dar su didesne energija reikia jį ir plėsti, kultūrinti ir intensyventi. Organizuojant gyvulininkystės skyrių, buvo siekta visą gyvulininkystės srities darbą sujungti vienon vieton, nes anksčiau jis buvo išblaškytas net keliose štaigose.

PLEČIAMAS GALVIJŲ KONTROLĖS DARBAS

Bolševikų valdomo metu kontrolė buvo sunykus, pajrus. Dabar jau atstatyta. Jau veikia 224 galvijų kontrolės rateliai. Rateliai tiek narių skaičiumi, tiek kontroliuojamų karvių skaičiumi yra sumažėję, nes stambesnieji ūkiai buvo išdraskyti. Reikia galvijų kontrolę plėsti, stiprinti. I pagalbą kviečiame visus agronomus, laukų technikus. Ne visuose rateliuose vyksta darbas, nes trūksta bendradarbių — kontrolasistentų. Jų tuo tarpu trūksta 10. Tam pašalinti suorganizuoti kontrolasistentams paruošti kursai. Po dviejų mėnesių turėsime naujų bendradarbių. Galėsime vėl steigti naujų ratelių.

Galvijų atranka ir įrašymas į kilmes knygas. Šis darbas buvo užleistas, bet vėl atgaivintas varams pirmyn. Prižiūrėjimas ir bulių tikrinimas. Bulių tikrinimui patogiausias laikas — pavasaris. Tad jau iš anksto reikia jam pasiruošti. Šiuo metu veikia 286 bulių kergimo punktai. Šiais metais ŽŪR numatė įsteigti 200 bulių kergimo punktu. Supirkiti bulius prie dabartinių susisiekimo priemonių nebuvo ir nėra lengva, bet tai jau atlikta.

Veislinio prieauglio auginimas, paruošimas ir platinimas. Veislinio prieauglio auginimo, o ypač platinimo reikalas nebuvo per daug tvarkoje pirmiau, nėra tvarkoje ir dabar. Reikalas palaikdas. Jis toks neturi pasilikti. Reikia ieškoti būdų šitai svarbų reikalą išspręsti. Pirmiausia reikia veislinės medžiagos užsiauginti pakankamai. Geresnieji augintojai tam turi būti iš anksto užangažuoti. Su jais reikia susitarti, kad jie auginti veislinį prieauglį, kuris būtų superkamas geromis kainomis. Bus rūpinamasi geresniuosiu veislinio prieauglio auginimojus atpalaiduoti visai ar iš dalies nuo visų rūšių pašarų privalomo prstatymo. Taip pat pirmoje ellėje jie bus aprūpinti koncentruotais pašarais. Veislinės medžiagos mes turėsime užauginti ne tik sau, bet turėsime parduoti jos ir Rytams. Tada yra svarbūs uždaviniai, ir nuo jų mes netu-

rite atsisakyti. Tai bus viena iš svarbių priemonių gyvuliams gerinti.

Pašarų reikalai. Koncentruotų alielijinių pašarų šiais metais bus labai maži kiekiai. Pašarai bus parduodami per Lietūkio ir Pienocentro kooperatyvus. Be koncentruotų pašarų, reikia ypač šią žiemą daug dėmesio kreipti ir racionalų ūkyje pagamintų pašarų ir pakratų sunaudojimą. Gyvulių atidavimas į skerdyklas. Privalomam mėsos pristatymui atlikti ir dėl pašarų stokos ūkininkai nemažai gyvulių atiduos į skerdyklas. Reikia praveisti propagandą, kad geresniuosiu keistų su kaimynų blogesnais ir tik veislei ir naudojimui mažai betinkamus atiduotų mėsai. Reikia palaikyti kontaktą ir su gyvulių supirkimo punktais. Reikia dėti pastangų ko daugiau išlaikyti gyvulių, ypač jaunujų.

Arklių ūkis. Arklių tikrinimą, kad ir su dideliais sunkumais, pavyko praveisti visoje Lietuvoje. Agronomams arklių augintojus reikia dažniau ir konkrečiau instrukuoti. Štai ūkininkas atveda eržilą į patikrinimą. Eržilas atrodo gana gražus, tik dėl blogos nagų priežiūros pagadintos kojos. Jį tenka iškastuoti. Nuostolis didelis visam mūsų ūkiui. Tai atsitinka tik dėl blogos priežiūros. Ūkininkai apie arklių priežiūrą turi per mažą supratimą.

Klaulių, avių, paukščių ūkiai yra atgaivinti ir plečiami. „Lietūkio“ vicepirm. dir. Grincevičius padarė pranešimą apie žemės ūkio kooperatyvų tinklo uždavinis ir jų vykdymą esamuoju momentu. — Išbėgus Lietuvos bolševikams, kooperatyvams atsivėrė platus horizontal ir susidarė naujo darbo dirvos. Kiek leido sąlygos buvo surinktas pajėgesnis personalas ir pradėtas naujo darbo baras. Šiandien „Lietūkis“ per kooperatyvus vykdo pagrindinių žemės ūkio produktų: grūdų, bulvių ir pašarų supirkimą. Šių produktų supirkimas ir jų paskirstymas pareikalauja milžiniškų jėgų įtempimo ir labai daug sumanumo ir geros organizacijos.

Nepaisant slogaus bolševikinio palikimo, žemės ūkio kooperatyvai ryžtasi viekiųjų valdžios uždavinius įvykdyti kiek galima geriau ir sklandžiau ir tuo prisidėti prie bendro galutinio laimėjimo.

Lino pirm. Dr. Krikščionas painformavo agronomus apie linų ūkį. — Linų ūkis vaidno svarbų vaidmenį lietuviškam gyvenime, bet ne visuomet susilaukdamo rimto dėmesio. Linų ūkis, palyginti su kitomis šakomis, davė žymiai daugiau pajamų, negu kitos ūkio šakos. Linais apsėjama — 3% visos dirbamos žemės. Linų prekyba vertėsia privatus pirkliai. Buvo pradėta kurti kooperatyvai, bet jiems nesisekė. Juo toliau, juo labiau linais pradeda susidomėti privatais ūkininkų organizacijos. Ir 1935—1936 metais jau pradėta veikti kooperatyvai. Jų veikla kasmet didėja. Linų prekyboje kooperatyvai padarė didelę pažangą, bet linų kokybės visai nepagerino. Geriausia linų kokybės gerinimo priemonė — ankstyva linų sėja. Ūkininkai linams žemės taip neįdirba, kaip kitoms kultūroms. Jie ištikine, kad linams tręsti dirvos nereikia. O iš tikro reikia priešingai — kaip tik tręsti, bet fosfuru, kaliu. Taip pat aktualus ir linų apdirbimo, dabar tenkančio patiems ūkininkams, tobulinimo klausimas.

Suvažiavimo pabaigoje pranešimus dar padarė „Lietuvos cukraus“ atst. agr. J. Lūza, „Maisto“ pirm. Grudzinskas ir „Pienocentro“ pirm. agr. Jacėvičius. Jie kalbėjo apie ūkininkams nustatytą prievolių vykdymą.

Suvažiavimą baigė ŽŪR pirm. J. Fiedžinskas, palinkėdamas agronomams sekmingo, kruopštaus darbo.

J. R.

Paskutiniai Roosevelto pareiškimai

VAŠINGTONAS. XI. 15. Penktadienį per pasikalbėjimą su spaudos atstovais prezidentas Rooseveltas labai rezervuotai pasisakė dėl atstovų rūmų balsavimo, kuriuo buvo pakeistas neutralumo įstatymas. Rooseveltas atsisakė atsakyti į klausimą, ar įstatymo pakeitimas prives prie laivininkystės kelių pakeitimo. Atsakydamas į klausimą, ar jis įstatymo pakeitimą laiko reikšmingu dalyku, Rooseveltas nurodė, atstovų rūmų pranešėjo Rayburno pareiškimą ir pažymėjo, kad laivų judėjimo požiūriu tas pakeitimas yra labai reikšmingas. Priežastis, kodėl neutralumo įstatymo pakeitimo pasiūlymas bus pasirašytas tik pirmadienį, esanti ta, kad Jungtinių Valstybių senato pirmininkas viceprezidentas Wallace turi pirmiausia šalia Rayburno parašo padėti savo parašą, o tai pagal nustatytas taisykles teimama tik tada, kai senatas yra susirinkęs posėdžiu. Toliau Rooseveltas pranešė, jog jis turi susilaikyti nuo savo sumanymo sekmadienį nuvykti į Warmispringo kurortą (Georgijos valst.), į „padėkos dienos“ iškilmes, nes jo peršalimas dar nėra kaip reikiant praėjęs. Tačiau politiniai stebėtojai mano, kad Roosevelto kelionės atidėjimas turi ryšio su tuo faktu, jog sekmadienį atvyksta Japonijos specialus pasiuntinys Curusus. Atsakydamas į klausimą, ar tučtuojau yra numatomas karas Ramiajame vandenyne, Rooseveltas pareiškė tuo tarpu nemanąs, kad tai būtų galima numatyti. Be to, jis atsisakė atsakyti į klausimus

apie krizę Jungtinių Valstybių santykiuose su Japonija. Kalbėdamas apie Jungtinių Valstybių kariuomenės dalinių atitraukimą iš Pekino, Tiencino ir Šanchajaus, Rooseveltas pareiškė, kad tai neliečia Jungtinių Valstybių karinių ūros pajėgų Rytų Azijoje. I klausimą, ar tuo nebus padaryta žalingos įtakos Jungtinių Valstybių interesams tarptautinėje Šanchajaus koncijoje ir apskritai Jungtinių Valstybių interesams Kinijoje, Rooseveltas atsakė išsišukinėdamas. Pagaliau jis pareiškė, kad šios labai mažos jėgos tose trijose vietose niekada negalėjo ansaugoti Jungtinių Valstybių interesus visoje Kinijoje.

JUNGTINĖS VALSTYBĖS PALIUDIJĄ APIE STALINO IŠDAVIMĄ

BERLIN. XI. 14. Spauda komentuoja New Yorko laikraščio „Post Meridian“ vyriausiojo redaktoriaus Ingersollo pranešimą, kuris, kaip konstatuoja laikraščiai, natvrtina Stalino siektimus puliti Vokietiją. Šiuos komentarus laikraščiai deda žymioje vietoje ir juos pavadina tokiomis antraštėmis: „Stalinas buvo pasiryžęs puliti“, „Jungtinės Valstybės paliudija apie Stalino išdavimą“, „Jungtinių Valstybių žurnalistas atskleidžia Stalino slaptuosius planus“, „Karo kaltininkai prisipažista“ ir t. t. Laikraščiuose konstatuojamas faktas, jog vienas amerikietis paliudija, kad sovietai į 1939 m. sutartį su Vokietija žūrėjo kaip į taktinį manevrą, tuo būdu siekdami nekludomai baigti

pasirengti puliti Reichą. Laikraščiai cituoja tą Ingersollo pranešimo vietą, kurioje sakoma, kad kiekvienas kvailys Maskvoje galėję matyti, jog sovietai norėjo laimėti tik laiką, o ne norėjo Vokietijai padėti sumušti Angliją; todėl jie ir savo prekybos sutartyse labai apribojo siūstinų į Vokietiją prekių kiekius.

JAV GENERALAI FILIPINUOSE

ŠANCHAJUS. XI. 15. Iš Manilos pranešama, kad penktadienį Filipinus atvyko Jungtinių Valstybių generolai Raymond Sheeleris ir Russel Maxwellis.

Poniui Lucijai Goštautenei ir Poniui Marijampolės Apskrities Viršininkui—Kauno Apygardos Tarėjui Vaclovui Goštautui, jų motinai ir uošvei mirus, nuoširdžiai užuojautą reiškia

Marijampolės Apskrities Viršininko, Apygardos Tarėjo ir Apskrities Valdybos tarnautojai.

Mielam mūsų bendradarbiui

Kaziui Baubai,

jo mylimam broliui Jurgiui po sunkios ir ilgos ligos mirus, nuoširdžiausią užuojautą reiškiamo

„Laisvė“ Redakcija ir Administracija